

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční hospodaření města Sušice

Financial management of the town Sušice

Ondřej Prchal

Plzeň 2015

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ondřej PRCHAL**
Osobní číslo: **K11B0437P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Finanční hospodaření města Sušice**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte financování územních samosprávných celků.
2. Představte město Sušice.
3. Analyzujte současnou finanční situaci města Sušice.
4. Navrhněte opatření pro zlepšení stávající situace.

Rozsah grafických prací: **neuveđen**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

- **OTRUSINOVÁ, Milana; KUBÍČKOVÁ, Dana.** *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. 1. vydání. Praha: C.H. BECK, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4*
- **PEKOVÁ, Jitka.** *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1*
- *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů*

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Karel Karlovec**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **25. října 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2015**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Finanční hospodaření města Sušice“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň, dne

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat Ing. Karlu Karlovcovi za jeho cenné rady a odborné vedení bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat pracovníkům Finančního odboru města Sušice za ochotu a poskytnuté informace a materiály.

Obsah

Úvod	7
1 Charakteristika územní samosprávy	8
1.1 Vznik a vývoj územní samosprávy	8
1.2 Obec	9
1.2.1 Základní znaky obce	9
1.2.2 Funkce obce	10
1.2.3 Druhy obcí	10
1.2.4 Orgány obcí.....	11
1.3 Kraj – vyšší územní samosprávný celek	12
1.3.1 Základní znaky kraje.....	13
1.3.2 Funkce kraje – působnost	13
1.3.3 Orgány kraje	14
2 Financování územní samosprávy	15
2.1 Územní rozpočet	16
2.1.1 Funkce územního rozpočtu.....	17
2.1.2 Rozpočtový proces.....	19
2.1.3 Rozpočtové zásady	19
2.1.4 Mimorozpočtové fondy.....	20
2.1.5 Finanční analýza, finanční kontrola, audit.....	20
2.2 Příjmy územních rozpočtů	21
2.2.1 Daňové příjmy	22
2.2.2 Nedaňové příjmy.....	24
2.2.3 Vlastní kapitálové příjmy.....	25

2.2.4	Přijaté peněžní transfery	25
2.2.5	Návratné příjmy	26
2.3	Výdaje územních rozpočtů.....	28
2.4	Majetek územní samosprávy.....	29
3	Město Sušice	30
3.1	Historie města.....	31
3.2	Sušice dnes	32
3.3	Organizační struktura	33
4	Analýza financování města Sušice v letech 2009 - 2013	34
4.1	Aktiva.....	35
4.2	Pasiva	37
4.3	Příjmy.....	39
4.4	Výdaje	46
4.5	Financování	48
4.6	Celková zadluženost.....	50
4.7	Zadlužení na obyvatele	51
4.8	Likvidita	52
4.9	Ukazatel dluhové služby	54
4.10	Zhodnocení hospodaření města Sušice	55
5	Návrhy na zlepšení stávající situace	58
	Závěr	63
	Seznam tabulek	65
	Seznam obrázků.....	66

Úvod

Tématem této bakalářské práce je „Financování města Sušice“. Důvodem pro výběr právě tohoto města, se stala skutečnost, že Sušice je místem narození a trvalého bydliště autora. Cílem této práce je analýza a zhodnocení finanční situace města Sušice za období mezi lety 2009 – 2013. Na jejím základě pak budou navržena opatření, která by měla vést ke zlepšení finanční situace města.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Tyto části se pak dále dělí na jednotlivé kapitoly, kterých je celkem pět.

První kapitola se věnuje rozdělení územní samosprávy v ČR. Ta se v základním dělení člení na obce a vyšší územní samosprávné celky – kraje. Jsou popsány jejich základní prvky a principy fungování. Zmíněna je též historie územní samosprávy a její vývoj až do současnosti.

Druhá kapitola se zabývá financováním územních rozpočtů, přednostně těch obecních. Jsou popsány jednotlivé zdroje příjmů a výdajů obecních rozpočtů a jejich výše. Zmíněny jsou jak daňové příjmy, které svojí důležitostí hrají v obecních rozpočtech velkou roli, tak nedaňové příjmy, mezi kterými dominují přijaté dotace.

Třetí kapitola práce je věnována stručnému popisu města Sušice. Jeho historii, zmíněním nejdůležitějších mezníků a současnosti. Kromě obecného popisu historického vývoje města a jeho okolí je zvláštní pozornost věnována historii sušického sirkařství. Výroba zápalek, spojená s podnikem Solo, je tím, díky čemuž je Sušice známa nejen v českých zemích, ale po celém světě.

Čtvrtá, nejdůležitější, kapitola se věnuje hospodaření města Sušice v letech 2009 – 2013. Zde jsou analyzovány příjmy a výdaje v jednotlivých letech. Pozornost je věnována také velkým investičním akcím a jejich financování, a to jak z vlastních, tak z cizích zdrojů. Na závěr této kapitoly jsou spočteny některé finanční ukazatele, sloužící ke zhodnocení finanční situace města. K analýze dat za jednotlivé roky jsou použity materiály poskytnuté pracovníky finančního odboru Městského úřadu Sušice.

Obsahem páté kapitoly je nástin možných opatření, jež by měla vést ke zlepšení finanční situace města Sušice a podpoře jeho rozvoje v budoucnu.

1 Charakteristika územní samosprávy

„Územní samospráva je forma veřejného vládnutí a veřejné správy. Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího než je stát.“ [1, str. 123] Toto právo je zakotveno v ústavě a v příslušných zákonech, přičemž musí být vytvořeny potřebné ekonomické a legislativní podmínky. [1]

1.1 Vznik a vývoj územní samosprávy

Územní samospráva má v Českých zemích dlouhou historii, s počátkem již v dobách Rakouska-Uherska. Po druhé světové válce docházelo k postupnému útlumu samosprávných celků a k jejich začlenění do státního rozpočtu. K její obnově došlo až po Sametové revoluci, přesněji v roce 1990. [1]

Způsoby vzniku územní samosprávy:

- **Přirozeně**
Přirozeným vznikem je myšlen důsledek přirozeného osídlení. Takto vznikaly obce a města, mající větší nebo menší počet obyvatel sídlících na tomto místě. [1]
- **Uměle (tzn. Rozhodnutím)**
V minulosti bylo zpravidla toto rozhodnutí o vzniku vyšších územních celků zahrnujících více měst či obcí v konkrétní oblasti nahrazeno dohodou. Tato dohoda byla uzavírána mezi panovníkem a městy. [1]

Územní samospráva v současnosti

Územní samospráva v demokratické společnosti by měla zastupovat zájmy svých občanů. Základem je intenzivní komunikace mezi občanem a volenými orgány, která je předpokladem kvalitní zpětné vazby. S prohlubující se demokracií souvisí i proces posilování územní samosprávy, kdy stabilní postavení obcí umožňuje občanovi podílet se na řízení svých veřejných záležitostí, jakožto budování tzv. občanské společnosti. [1]

Předpoklady fungování územní samosprávy

Pro úspěšnou existenci a splnění funkcí územní samosprávy je nutno splnit následující předpoklady:

- **Legislativní**
Legislativními předpoklady je zejména schválení potřebných zákonů. Tyto zákony ve své podstatě vymezují postavení a úkoly územní samosprávy, dále umožňují samostatný výkon všech jejích činností. [1]

- **Ekonomické**
Ekonomické předpoklady umožňují územní samosprávě hospodařit s určitými pravidly určenými státem a s určitou finanční autonomií. Konkrétními ekonomickými předpoklady pro fungování územní samosprávy jsou:
 - Vlastnictví majetku,
 - možnost získávat vlastní finanční prostředky,
 - sestavování a hospodaření podle vlastního rozpočtu. [1]

1.2 Obec

„V České republice (ČR) je nejnižším samosprávným útvarem obec, která je samostatným ekonomickým subjektem a základní územní jednotkou státu.“ [2, str. 168]

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů.“ [8, § 1] Její postavení je stále důležitější v důsledku decentralizace kompetencí a odpovědnosti ze státu na územní samosprávu, které zabezpečují veřejné statky pro obyvatelstvo. Samotné právo na místní samosprávu je zakotveno i v Evropské chartě místní samosprávy. [1], [2]

1.2.1 Základní znaky obce

Obec je jakožto základní územní samosprávný celek a jako územní jednotka státu vymezena následujícími znaky:

- Území,
- občané,
- samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce (tzn. působnost). [1]

1.2.2 Funkce obce

Základní funkce, které obce plní jsou vymezeny zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Jedná se o následující:

- Vlastní samosprávná funkce

V rámci obcí na území ČR jde o tzv. samostatnou působnost, kdy obec na základě zákonem upravené pravomoci může samostatně rozhodovat ve svých záležitostech. V rámci této funkce obec nezajišťuje pouze čisté veřejné statky, ale i další druhy lokálních veřejných statků. [1], [3]

- Přenesená funkce

U obcí v rámci ČR se jedná o tzv. Přenesenou působnost v rámci výkonu státní správy. Výkonné orgány obcí jsou při této činnosti podřízeny a kontrolovány příslušnými orgány státní správy nebo v rámci přenesené působnosti i krajským úřadem. [1], [3]

1.2.3 Druhy obcí

Podle zákona o obcích rozlišujeme tyto základní druhy obcí:

- „Obce, které nejsou městy;
- města, která získala statut města před 17. 5. 1954, pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, která byla městem při nabytí účinnosti zákona o obcích v roce 2001, s počtem obyvatel nad 3000;
- městysy, tzn. obce, které toto označení byly oprávněny používat před 17. 5. 1954 pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR;
- statutární města, tj. Kladno, Mladá Boleslav, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Teplice, Most, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Ostrava, Opava, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek – Místek, Havířov a Karviná;
- Hlavní město Praha členěné na městské části.“ [1, str. 135]

1.2.4 Orgány obcí

Zákon o obcích vymezuje následující orgány obcí:

Zastupitelstvo obce

Jedná se o kolektivní volený orgán, jehož počet členů je stanoven zákonem o obcích a je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce. Ve městě jeho funkci plní zastupitelstvo města, v městské části zastupitelstvo městské části a v Praze zastupitelstvo hlavního města Prahy. Členy zastupitelstva obce se stávají zvolení členové politických stran nebo nezávislí kandidáti, kteří byli zvoleni v komunálních volbách. Volební období je čtyřleté. Zvolení členové zastupitelstva volí ze svých řad starostu, místostarosty a členy rady. Samotné zastupitelstvo se podle zákona o obcích schází minimálně 4x ročně a jeho jednání jsou ze zákona veřejná a řídí se schváleným jednacím řádem. [1], [3], [8]

Rada obce

Výkonným orgánem obce je rada obce. Ta v samotné působnosti podléhá zastupitelstvu obce, v rámci přenesené působnosti obce rozhoduje pouze v případech, stanoví-li tak zákon. Rada obce je tvořena starostou a jeho zástupci – místostarosty a dalšími členy. Počet členů rady obce nesmí přesáhnout třetinu počtu členů zastupitelstva, musí být vždy lichý a pohybuje se mezi 5 a 11. U menších obcí, kde počet volených členů zastupitelstva nepřesahuje 15 členů, tak se rada obce nevolí. Jednání rady obce jsou neveřejná. Rada obce na základě zákonného zmocnění vydává spolu s obecním úřadem nařízení obce v rámci přenesené působnosti. [1], [8]

Starosta a jeho zástupci – místostarostové

Starosta, uznávaný za statutární orgán obce, ji zastupuje navenek jako její představitel. Starosta je odpovědný za svou činnost a to obecnímu zastupitelstvu. V obcích, zejména těch menších, kde není zřizována funkce tajemníka, přecházejí jeho funkce na starostu. Starosta plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele, řídí a kontroluje pracovníky obecního úřadu. Mezi další jeho činnosti patří příprava, svolání a řízení členů zastupitelstva a rady, či jmenování tajemníka. Starosta odpovídá také za objednání a provedení auditu hospodaření. Starostu v době jeho nepřítomnosti zastupuje místostarosta. [1]

Výbory

Výbory, jejichž počet závisí na rozhodnutí zastupitelstva obce, jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce a plní úkoly, kterými je pověřil zastupitelstvo obce. Počet členů jednotlivých výborů musí být vždy lichý. Každý výbor má předsedu, jímž je vždy člen zastupitelstva obce. Podle zákona musí být vždy zřízen **finanční výbor**, kontrolující hospodaření s majetkem včetně finančních prostředků v rámci hospodaření obce a další úkoly, jimiž ho pověřil zastupitelstvo obce. Dále musí být podle zákona zřízen **kontrolní výbor**, který zajišťuje kontrolu plnění usnesení zastupitelstva a rady obce spolu s dodržováním právních předpisů. Finanční a kontrolní výbor musí mít nejméně tři členy, jimiž nemohou být starosta, místostarosta, tajemník ani jiní členové, zabývající se hospodařením obce. „Jestliže se v územním obvodu obce podle posledního sčítání lidu hlásí k jiné národnosti než české minimálně 10% občanů, musí být zřízen i **výbor pro národnostní menšiny**.“ [1, str. 142] Dále může být zřízen **osadní výbor** (osadní výbory) v částech obce. Ten musí mít alespoň tři členy. Zastupitelstvo obce může zřídit i další výbory, ty pak plní úkoly jím zadané. [1]

Komise

Komise jsou iniciativními a poradními orgány rady obce, jež mohou předkládat náměty v rámci samostatné působnosti obce. V případě, že jim starosta po projednání s ředitelem krajského úřadu svěří výkon státní správy, tak se stávají výkonnými orgány v přenesené působnosti obce na svěřeném úseku. V této oblasti jsou poté odpovědní starostovi a předseda komise musí mít zvláštní odbornou způsobilost. [1]

1.3 Kraj – vyšší územní samosprávný celek

„Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.“ [9, § 1] Kraje – vyšší územní samosprávné celky začaly fungovat krajským zřízením od roku 2001. [3]

1.3.1 Základní znaky kraje

Kraj je v právním smyslu vymezen následujícími třemi znaky:

- Území,
- občané,
- působnost.
 - Samostatná působnost,
 - přenesená působnost. [3]

1.3.2 Funkce kraje – působnost

Jedná se o zabezpečení rozsáhlých úkolů v rámci:

Samostatné působnosti

V rámci samostatné působnosti je kraj veřejnoprávní korporací, společenstvím občanů a reprezentantem veřejných zájmů. Z této pozice například schvaluje záměry rozvoje kraje, spravuje vlastní majetek a může s ním i nakládat, zabezpečuje veřejné služby, spolupracuje s obcemi na území kraje, může spolupracovat s jinými kraji, a další. Dozor nad výkonem samostatné působnosti kraje vykonávají věcně příslušná ministerstva a ústřední orgány. [3]

Přenesené působnosti

Přenesenou působností rozumíme výkon státní správy v rozsahu zákonem přenesených kompetencí, které byly přebrány od některých ústředních orgánů a od rušených okresních úřadů. Rozsah této působnosti je velký a vyplývá ze zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Jedná se například o přenesenou působnost na úsecích školství, zdravotnictví, pozemních komunikací, silniční dopravy či životního prostředí. Dozor nad výkonem těchto činností vykonávají věcně příslušná ministerstva a ústřední správní úřady. [3], [9]

1.3.3 Orgány kraje

Zastupitelstvo kraje

„Vrcholným orgánem kraje je zastupitelstvo s nejrozsáhlejšími rozhodovacími pravomocemi v rámci samostatné působnosti.“ [1, str. 152] Počet jeho členů je upraven zákonem o krajích, a je odvozený podle počtu obyvatel kraje k 1. lednu roku, ve kterém se konají volby do zastupitelstva kraje. Jednání zastupitelstva kraje, jejichž datum včetně návrhu programu jednání, který musí být zveřejněn na úřední desce nejméně 10 dní před jednáním, jsou veřejná. [1], [9]

Rada kraje

Rada kraje, která je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti kraje. Za svoji činnost je odpovědná zastupitelstvu. Rada kraje, jejíž počet členů upravuje zákon o krajích je tvořena hejtmanem, náměstký hejtmana a dalšími členy volenými z řad zastupitelstva kraje. Rada kraje ve věcech přenesené působnosti může rozhodovat pouze na základě ustanovení příslušného zákona. [1]

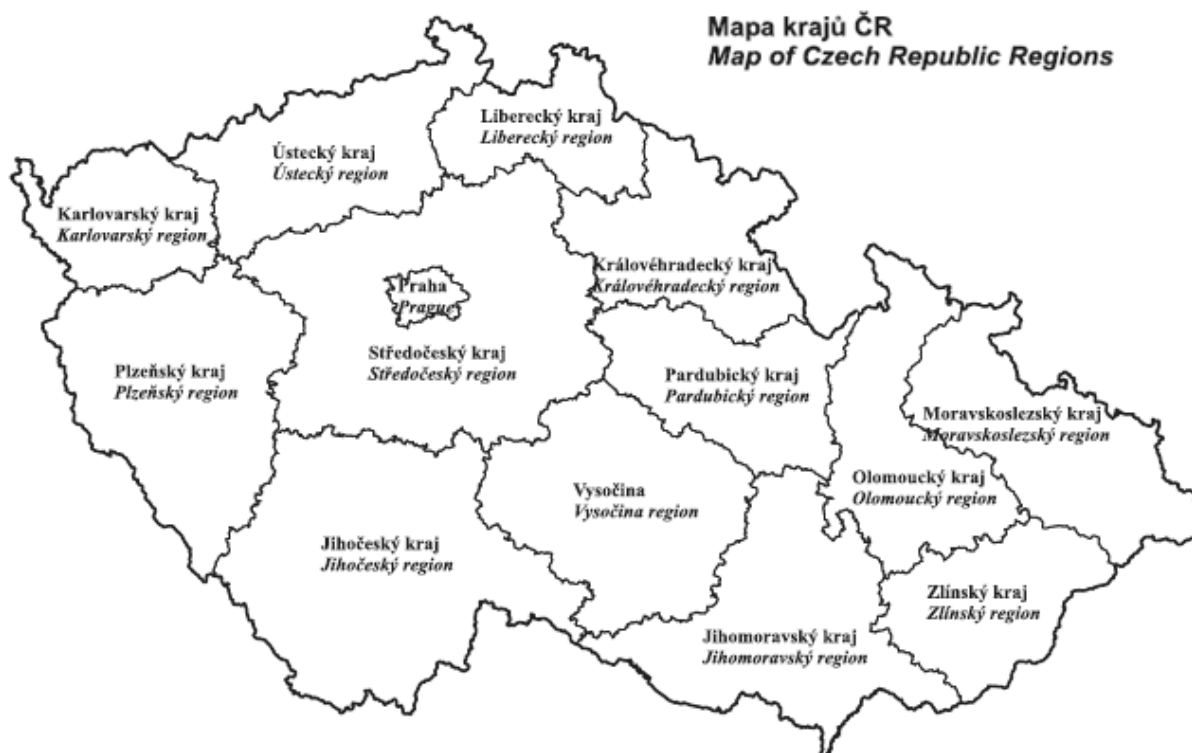
Komise

Iniciativními a poradními orgány rady kraje jsou komise. Ty mohou předkládat návrhy a náměty. Komise jsou za své činnosti odpovědny radě kraje. [1]

Krajský úřad

Výkonným orgánem kraje je krajský úřad, který plní v samostatné působnosti úkoly jemu uložené zastupitelstvem kraje. Vykonává přenesenou působnost krom té, které je zákonem svěřena zastupitelstvu a radě nebo zvláštnímu orgánu. Krajský úřad složený z hejtmana, sekretariátu ředitele, odborů a oddělení, je tvořen ředitelem a zaměstnanci. Ředitel, jež je v oblasti samostatné působnosti odpovědný zastupitelstvu kraje, v oblasti přenesené působnosti hejtmanovi, je zaměstnancem kraje. [1], [3]

Obrázek č. 1: Mapa krajů ČR

Zdroj: [13], vlastní zpracování, 2015

2 Financování územní samosprávy

Mezi nejdůležitější oblasti činnosti územní samosprávy patří zabezpečení a financování veřejných statků, kam patří i vlastní veřejná správa. Orgány územní samosprávy využívají pro zajištění této činnosti více způsobů financování, jakožto i více způsobů jejího zajištění. Jednotlivé způsoby zabezpečování veřejných statků územními samosprávami se finančními vazbami promítají do rozpočtu obcí či v případě ČR krajů. [3], [4]

Zdroje financování

Zdroje financování veřejných statků můžeme rozdělit do dvou hlavních skupin:

- Daňová cena,
- uživatelské poplatky. [3]

Způsoby zajištění

Veřejné statky mohou být územní samosprávou zajištěny:

- Ve veřejném sektoru – prostřednictvím neziskových organizací za tímto účelem zřízených,
- veřejnou zakázkou – zadanou soukromému sektoru na základě výběrového řízení,
- partnerstvím – společný podnik soukromého a veřejného sektoru. [3]

Konkrétní pravidla pro hospodaření obcí a krajů upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, upravující tvorbu, postavení, obsah a funkce územních samosprávných celků. Ten také stanovuje pravidla pro hospodaření s finančními prostředky územních celků či upravuje zřizování a zakládání právnických osob těmito celky. [2]

Základem pro hospodaření územního celku je **roční rozpočet**. Ten je sestavován na příslušný kalendářní rok zpravidla jako vyrovnaný. Kromě ročního rozpočtu využíváme též **rozpočtový výhled**, je-li sestaven. Rozpočtový výhled se sestavuje na základě **uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje rozpočet**. [2], [11]

2.1 Územní rozpočet

Územní rozpočet je nejdůležitější součástí finančního systému na úrovni územní samosprávy pro zajištění její činnosti. Je základem finančního hospodaření jak obcí, tak i regionů. Charakterizovat jej můžeme jako:

- Decentralizovaný peněžní fond tvořený na základě principů nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence;
- bilanci, která vybalancovává příjmy a výdaje;
- rozpočtový plán, jež je důležitý pro hospodaření v rozpočtovém období;
- nástroj pro realizaci koncepce municipální, resp. regionální politiky, taktéž jako nástroj financování potřeb lokálního a regionálního veřejného sektoru, nástroj řízení. [3]

Způsob, kterým územní samosprávy hospodaří s rozpočtovými prostředky během rozpočtového období, lze charakterizovat následným vztahem.

$$F_1 + P - V = F_2$$

Kde: F_1 – stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období

P – příjmy

V – výdaje

F_2 – stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období

Pokud je $F_2 > F_1$, potom se vytváří finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. Je-li situace opačná, je potřeba použít minulé rezervy nebo jiné zdroje, zpravidla návratných příjmů na vyrovnaní roční rozpočtové bilance. [3], [5]

2.1.1 Funkce územního rozpočtu

Územní rozpočet má následující funkce:

- Alokační,
- redistribuční,
- stabilizační. [3]

Územní rozpočet – decentralizovaný peněžní fond

Jedná se o statický pohled na územní rozpočet souhrnně ukazující, jaký objem finančních prostředků má v daném rozpočtovém období plynout do rozpočtu. Rozhodující podíl příjmů a výdajů má charakter nenávratných toků. [3]

Územní rozpočet – bilance

V dlouhodobém horizontu by měl být cílem vyrovnaný rozpočet, kdy se příjmy rovnají výdajům nebo přebytkový rozpočet, s příjmy převyšujícími výdaje. Avšak tento požadavek v dlouhodobé časové řadě neumožňuje vytvářet finanční rezervy. To má za následek absenci finančních prostředků na začátku dalšího rozpočtového období, protože většina příjmů přichází na účty územních samospráv až počátkem nového rozpočtového období. Pokud je běžný rozpočet schodkový dlouhodobě, je tento stav nežádoucí a je potřeba zjistit příčiny této situace. Těmi mohou být například špatné hospodaření daného územně správního celku nebo finanční nedostatečnost. Schodkový

rozpočet může být schválen pouze v případě, že schodek bude možné uhradit. Na úhradu schodku mohou být využity finanční prostředky z minulých let, úvěry, smluvně zabezpečené půjčky, návratné finanční výpomoci nebo výnosy z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku. Běžný rozpočet je bilancí běžných příjmů a běžných výdajů vztahujících se k rozpočtovému roku, kde se většina z nich každoročně opakuje. [3], [4], [11]

Územní rozpočet – finanční plán

Pro územní samosprávný celek je územní rozpočet významným finančním plánem, podle něhož hospodaří. Základem hospodaření je **roční rozpočet**, podle kterého hospodaří obce a regiony během rozpočtového období. V jeho průběhu může docházet k úpravám, jež si okolnosti vyžádají. Při sestavování ročního rozpočtu často vyvstávají teoretické spory o to, zda začít plánováním výdajů nebo plánováním příjmů. V ČR se často postupuje tak, že se zohlední příjmy a výdaje jednotlivých odborů v minulých letech a skutečný vývoj příjmů a výdajů od začátku roku do doby, kdy se začne pracovat na návrhu rozpočtu. Poté se provede odhad plnění po zbytek roku, kdy se bere v úvahu vliv inflace, vliv případné změny daňového určení a vliv uvažovaných změn v potřebách. [3], [5]

Územní rozpočet – nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky, nástroj řízení

Rozpočty, a to jak ty obecní, tak i rozpočty vyšších stupňů územní samosprávy jsou nástrojem realizace koncepce ekonomického a sociálního rozvoje daného území, nástrojem financování volebních programů či nástrojem prosazování poslání územní samosprávy. Územní rozpočty stále častěji působí jako nástroj ovlivňující dlouhodobý územní potenciál daného území. V rámci ČR obce a kraje využívají své rozpočty k zabezpečení a financování svých úkolů v rámci samostatné i přenesené působnosti. [3]

2.1.2 Rozpočtový proces

Rozpočtové období, trvající jeden rok, v ČR kryjící se s kalendářním rokem, je na úrovni územní samosprávy shodné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. [3]

Rozpočtový proces je činností spojenou se sestavením návrhu územního rozpočtu, jeho průběžnou a následnou kontrolou plnění, sestavení a dále schválení závěrečné skutečné bilance hospodaření. Tento proces je činností jak volených, tak i výkonných orgánů. [3]

Etapy rozpočtového procesu

Rozpočtový proces zahrnuje tyto etapy:

- Sestavení návrhu,
- projednání a schválení,
- plnění územního rozpočtu a případné změny rozpočtu,
- průběžná kontrola,
- sestavení přehledu o skutečném vývoji, projednání a následná kontrola. [3]

Všechny výše uvedené činnosti vyjma průběžné kontroly, následné kontroly a projednání, jež přísluší voleným orgánům, jsou v kompetenci výkonných orgánů. [3]

2.1.3 Rozpočtové zásady

Rozpočtové zásady, které musí být dodrženy, jsou obecně platné v celé rozpočtové soustavě, jedná se o:

- Každoroční sestavování a schvalování,
- reálnost a pravdivost rozpočtu,
- úplnost a jednoduchost rozpočtu,
- dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu,
- účetní audit,
- hospodárnost a efektivnost,
- publicita. [3]

2.1.4 Mimorozpočtové fondy

Kromě ročních rozpočtů mohou být součástí finančního systému jednotlivých článků územní samosprávy i mimorozpočtové fondy. U těchto fondů se zpravidla vyžaduje striktní účelovost. To ale může znamenat, že v některý účelový fond hospodaří s přebytkem a jinému se prostředků nedostává. [3]

Fondy dělíme na:

- Účelové a
- neúčelové. [3]

2.1.5 Finanční analýza, finanční kontrola, audit

Finanční analýza

„Finanční analýza je významná pro zkvalitnění rozhodování na úrovni každého článku finanční samosprávy.“ [6, str. 270] Pro články územní samosprávy je velmi důležitým finančním nástrojem. Ten nejen že analyzuje minulé období, ale také přispívá k odhalení pozitivních i negativních faktorů, jimiž bylo hospodaření ovlivněno. Její zaměření tkví zejména ve vyhodnocení silných a slabých stránek ve finančním hospodaření. [3], [4]

Hlavní oblasti finanční analýzy jsou:

- Běžné hospodaření,
- investiční činnost a její financování,
- hospodaření s majetkem. [3], [4]

Finanční analýza se soustřeďuje na analýzu hospodaření v běžném rozpočtu, analýzu druhů příjmů a výdajů, analýzu salda běžného rozpočtu, analýzu dosahovaných úspor, analýzu hospodaření v kapitálovém rozpočtu, analýzu zajišťování a financování oprav a údržby, analýzu vytváření a využití rezerv, analýzu dluhů a analýzu majetku. [3], [4]

Finanční kontrola

Předpokladem kvalitní kontroly je řádně provedená finanční analýza. Vnitřní kontrolní systém každého územně-správního celku by měl fungovat podle předem stanovených pravidel a postupů. Cílem by mělo být:

- Ovlivnění efektivního řízení;
- zajištění chyb v řízení, hospodaření a navržení postupů pro jejich předcházení;
- zajištění správnosti a úplnosti účetních zápisů, včasné vyhotovení účetních výkazů. [3], [4]

Audit

Auditem rozumíme nezávislé zkoumání a vyjádření názoru na to, zda účetní výkazy podávají poctivý a důvěryhodný obraz o skutečnosti. Audit prováděný nezávislým auditorem s odbornou způsobilostí tak, aby byla zajištěna objektivnost a nestrannost, může být:

- Vnitřní nebo
- vnější. [4]

Fáze procesu auditu:

- Plánování a příprava auditu,
- vlastní provedení auditu,
- zpracování výsledků auditu a jejich vyhodnocení,
- vypracování auditorské zprávy s výrokem auditora (ten může být: bez výhrad, výrok s výhradami, záporný výrok, odmítnutí výroku). [4]

2.2 Příjmy územních rozpočtů

Příjmy a výdaje rozpočtu jsou tříděny závaznou rozpočtovou skladbou. Ta umožňuje analyzovat výdaje za pomoci kapitolního, druhového, odvětvového a konsolidačního třídění.

Rozhodující skupinou příjmů rozpočtů obcí a krajů v ČR, jsou nenávratné příjmy, a to

jak z relativního, tak z absolutního hlediska. **Nenávratné** příjmy územních rozpočtů z ekonomického hlediska třídíme na příjmy vlastní a dotace. [3]

Vlastní příjmy:

- Daňové příjmy,
- nedaňové příjmy,
- ostatní příjmy. [3]

Dotace:

- Účelové dotace,
- neúčelové dotace. [3]

Další skupinou příjmů územních rozpočtů jsou **návratné** příjmy. Do této skupiny řadíme například úvěry, půjčky, atd. [3], [4]

2.2.1 Daňové příjmy

V rámci celkových příjmů obcí tvoří daňové příjmy rozhodující podíl. Do jakého rozpočtu příslušná daň nebo její podíl plyne, určuje rozpočtové určení daní. [4]

Daňové příjmy obcí:

Daň z nemovitosti

„Touto daní se každoročně zdaňuje nemovitý majetek ve vlastnictví, případně u kterého bylo v minulosti zřízeno tzv. právo hospodaření nebo právo trvalého užívání, tzn. pozemky a stavby.“ [3, str. 267] Celkový výnos této daně plyne do rozpočtu obce v plné výši, je daní svěřenou, avšak tyto obce mají omezenou daňovou pravomoc. Tato daň má poměrně stabilní daňový výnos, avšak její podíl na celkových příjmech rozpočtů obcí je poměrně malý. [3], [4], [7], [12]

Mezi obcemi jsou rozdíly v daňovém výnosu, které ovlivňuje:

- Nerovnoměrně rozložený základ daně;
- různé, diferencované základní sazby;
- osvobození. [4]

Podíl na výnosu daně z příjmů

Podíl na výnosu daně z příjmů je významnou položkou v rozpočtu obcí. Jeho výše se několikrát změnila. V minulosti se obce dělily o tento podíl nejprve s okresními úřady a se státním rozpočtem. Od roku 1996 se daň z příjmů stala typickou sdílenou daní. [3], [4], [7]

Místní poplatky

Místní poplatky si spravují a vybírají obce sami. Jsou uzákoněné zákonem č.565/2000 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Mají však charakter municipálních daní. Zákon určuje druhy místních poplatků, u každého pak upravuje základní náležitosti, tj. poplatníka, předmět, základ, sazbu, splatnost, sankce a osvobození nebo případné slevy. O druzích místních poplatků, které obec zavede, sazbách, případných úlevách, prominutí poplatku, vzniku a zániku poplatkové povinnosti, ohlašovací povinnosti, splatnosti a dalších náležitostech rozhoduje zastupitelstvo obce. Místní poplatky mají fakultativní charakter. Soustava těchto poplatků zahrnuje:

- Poplatek ze psů;
- poplatek za lázeňský a rekreační pobyt;
- poplatek za užívání veřejného prostranství;
- poplatek ze vstupného;
- poplatek z ubytovací kapacity;
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst;
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů;
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace;
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj. [3], [10]

Daňové příjmy krajů

Rozpočty krajů se podílí na dani z příjmů a dani z přidané hodnoty od roku 2002. Kraje nemají žádnou daňovou pravomoc. Typ krajských daní se v ČR nevyužívá. Mezi daňové příjmy krajů patří správní poplatky za správní úkony, které územní samospráva vykonává v rámci přenesené působnosti. Ty jsou ekvivalentem za úkony státní správy. Jejich stanovení v individuální výši podle výše nákladů v konkrétní obci nebo konkrétním kraji není možné, proto jsou jednotně stanoveny po celém území státu sazebníkem. [3], [4]

2.2.2 Nedaňové příjmy

Do této skupiny vlastních nenávratných příjmů rozpočtů obcí a krajů patří především:

- Příjmy z vlastního podnikání,
- uživatelské poplatky,
- příjmy sankční povahy – pokuty,
- ostatní nedaňové příjmy územních rozpočtů. [3], [4]

Příjmy z vlastního podnikání

Příjmy z vlastního podnikání jsou v podmínkách ČR doplňkovým příjmem rozpočtů územní samosprávy. Mají charakter běžného příjmu nebo kapitálového příjmu.

Mezi tyto příjmy patří:

- Podíl na zisku podniků s majetkovým vkladem obce či kraje,
- příjmy z pronájmu majetku,
- příjmy z finančního investování. [3], [4]

Uživatelské poplatky

Uživatelské poplatky patří mezi vlastní nedaňové příjmy územního rozpočtu, plynou-li do něj. Z uživatelských poplatků patřících mezi běžné příjmy se financují běžné výdaje. U smíšených veřejných statků, které mohou být lokální či regionální, se volí různě velký uživatelský poplatek, který je ve větší nebo menší míře dotovaný. O zavedení uživatelských poplatků a jejich výši rozhodují výlučně volené orgány obcí a krajů. Obce

stanovují tyto poplatky za již klasické lokální služby – smíšené veřejné statky, které zajišťují pro své občany. [3], [4]

Příjmy sankční povahy – pokuty

Příjmy mající povahu sankčních poplatků také plynou do územních rozpočtů. Velice obtížně se plánují, takže mají charakter doplňkových příjmů. Obce mohou pokuty ukládat na základě zmocnění zákonem o přestupcích za přestupky řešené v rámci tzv. přestupkového řízení, pokuty za nepořádek, atd. [3], [4]

Ostatní nedaňové příjmy územních rozpočtů

Do této skupiny zahrnujeme ostatní příjmy nedaňového charakteru plynoucí do územního rozpočtu. Patří sem například dary, které jsou většinou poskytovány na konkrétní účel. Dále do této skupiny řadíme výnosy z veřejných sbírek. Oba zmíněné druhy příjmů mají charakter doplňkových. Jsou obtížně plánovatelné, tedy nepravidelné a nestabilní. [3], [4]

2.2.3 Vlastní kapitálové příjmy

Vlastní kapitálové příjmy získávají obce a kraje prodejem svého majetku. Jedná se tedy o jednorázový příjem, který by měl být využit na financování investic ve veřejném sektoru. [3], [4]

2.2.4 Přijaté peněžní transfery

Mezi peněžní transfery, které jsou přijímány územní samosprávou, patří přijaté dotace. Většina dotací do obecních a krajských rozpočtů plyne ze státního rozpočtu. Dotace rozdělujeme na nárokové a nenárokové, které obce nebo kraje získávají v rámci grantových programů. [3], [4]

Do územních rozpočtů jsou poskytovány:

- Neinvestiční dotace
 - Účelové dotace,
 - neúčelové dotace.

- Investiční účelové dotace
Do této skupiny řadíme jak dotace ze státního rozpočtu, tak i dotace z fondů EU.
[3], [4]

Nárokované dotace

- Příspěvek k částečné úhradě výdajů spojených s výkonem státní správy;
- příspěvek na výkon státní správy pro hl. město Prahu;
- dotace na financování vybraných veřejných statků:
 - Příspěvek na školství;
 - dotace na vybraná zdravotnická zařízení, a to na jedno lůžko;
 - účelová investiční dotace na domy s pečovatelskou službou;
 - na výkon zřizovatelských funkcí v oblasti kultury a památkové péče. [3], [4]

Dále do rozpočtu územních samospráv proudí účelové a mimořádné dotace. Jejich poskytnutí je podmíněno použitím ke konkrétnímu účelu nebo mimořádnou událostí. [4]

2.2.5 Návrtné příjmy

Využívání návratných zdrojů se začalo objevovat po roce 1990, kdy územní samosprávné celky realizovaly finančně nákladné investice. Problémem byla malá zkušenost obcí se zadlužením, a proto místní dluh rostl s velmi velkou dynamikou, k čemuž přispěl fakt, že obce získávaly úvěry poměrně snadno. [3]

Do této skupiny příjmů patří:

- Bankovní úvěry,
- příjmy z emise cenných papírů,
- návratné finanční výpomoci,
- další návratné příjmy. [3]

Bankovní úvěry

Bankovní úvěry jsou územními jednotkami využívány pro překlenutí časového nesouladu mezi příjmy a výdaji, na financování investičních akcí a bývá také často vynuceno financováním rozvojových projektů ze schválených dotací projektů z fondů EU. Tyto dotace však přicházejí až následně po schválení uznatelných nákladů a do té doby musí obce financovat tyto projekty sami. Velmi často je financují právě z úvěrů.

Podobně je tomu i u krajů při předfinancování projektů z fondů EU nebo pro potřeby oddlužení krajských nemocnic. Záměr využít úvěr, tudíž žádost o úvěr schvaluje zastupitelstvo. [3]

Obce a kraje využívají tyto typy úvěrů:

- Krátkodobé,
- střednědobé,
- dlouhodobé. [3]

Obce za tyto úvěry mohou ručit následujícími způsoby: Nemovitým majetkem, budoucími příjmy či jejich kombinací. Mezi další možnosti patří ručení třetí osobou nebo cennými papíry. [3]

Příjmy z emise cenných papírů

Emise cenných papírů, tzv. **komunálních obligací** je jednou z možností k získání dalších příjmů do obecních rozpočtů. Obce v ČR však tuto možnost využívaly jen omezeně. Nevýhodou je, že tato forma financování je poměrně nákladná, a to jak z hlediska bezprostředních nákladů emise, tak z hlediska dluhové služby. U komunálních obligací bývá zpravidla využita pevná úroková sazba. [3]

Návratné finanční výpomoci

Obce a kraje mohou využívat na financování svých investičních potřeb bezúročné návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu. „Na financování investičních akcí mohou získat nízce úročené střednědobé investiční půjčky, zpravidla ze státních fondů.“ [4, str. 493] Poskytnutí této půjčky je podmíněno finanční účastí územní samosprávy. [4]

Další nenávratné příjmy

Do této skupiny patří **směnky** a **leasing**. Zatím co využívání směnek není v ČR příliš rozšířené, využívání leasingového financování se začíná na úrovni územní samosprávy v ČR stále více využívat. „Leasingové operace jsou zajištěny budoucími příjmy z rozpočtu obce.“ [4, str. 496] Nevýhodou leasingu je však skutečnost, že jeho nákladnost je vyšší v porovnání s jinými formami financování. [4]

2.3 Výdaje územních rozpočtů

V souvislosti s tím, jak se jednotlivé stupně územní samosprávy stále více podílejí na zabezpečování a financování veřejných statků pro obyvatelstvo, mění se i struktura jejich výdajů. Spolu s decentralizací roste alokační, redistribuční a stimulační funkce veřejných rozpočtů. To má dopad na změnu struktury výdajů územních rozpočtů na jednotlivých článcích územní samosprávy. [3]

Tak, jako členění příjmů, tak i členění výdajů v ČR upravuje závazná rozpočtová skladba. Nejčastěji výdaje členíme podle ekonomického hlediska. Podle něj členíme výdaje v celé rozpočtové soustavě na výdaje: [3]

- **Běžné – neinvestiční**

Mezi neinvestiční výdaje řadíme například mzdy a platy, povinné pojistné za zaměstnance, energie, sociální dávky, placené pokuty, dotace vlastním organizačním složkám, jiným subjektům a další.

- **Kapitálové – investiční**

Mezi tyto výdaje řadíme například výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, na nákup cenných papírů, na splátky úvěrů, a další. [3], [4]

Z hlediska rozpočtového plánování na:

- **Plánované**

Tyto výdaje lze poměrně přesně naplánovat. Z velké části jsou tvořeny běžně se opakujícími výdaji. [3]

- **Neplánované**

Jsou to nahodilé výdaje, které se vyskytnou v průběhu rozpočtového období. Jejich vznik nejde téměř naplánovat, jde například o finanční pomoc občanům při katastrofách typu povodní, atd. Tyto výdaje jsou financovány zejména z rezerv. [3]

Podle funkce veřejných financí na:

- **Alokační**

Mezi alokační výdaje obcí a regionů patří nákup služeb či uhrazení ztráty vlastních podniků. „Na výši těchto výdajů má krom rozsahu lokálního a regionálního veřejného sektoru vliv i rozsah odpovědnosti a pravomoci za zabezpečování tzv.

preferovaných veřejných statků.“ [3, str. 335] Alokační výdaje mají v posledních desetiletích i určité **stabilizační** účinky. [3]

- **Redistribuční**

Redistribuční výdaje souvisejí s poskytováním peněžních transferů. Na úrovni obecních rozpočtů se jedná především o různé sociální dávky, příspěvky k nájemnému sociálně slabším skupinám obyvatel, atd. Tyto sociální dávky z rozpočtu územní samosprávy jsou však nenárokovatelné a mají zpravidla doplňkovou funkci. [3]

Podle charakteru infrastruktury na:

- **Ekonomickou infrastrukturu**

Tato skupina zahrnuje výdaje na produkci statků, výstavbu a údržbu veřejných komunikací, čistíren odpadních vod, atd. Patří sem však i případné dotace poskytnuté soukromému sektoru na podporu podnikání. [3]

- **Sociální infrastrukturu**

Do této skupiny patří výdaje na vzdělávání a péči o zdraví, výdaje na výstavbu a provoz sociálních zařízení, sociální peněžní transfery. [3]

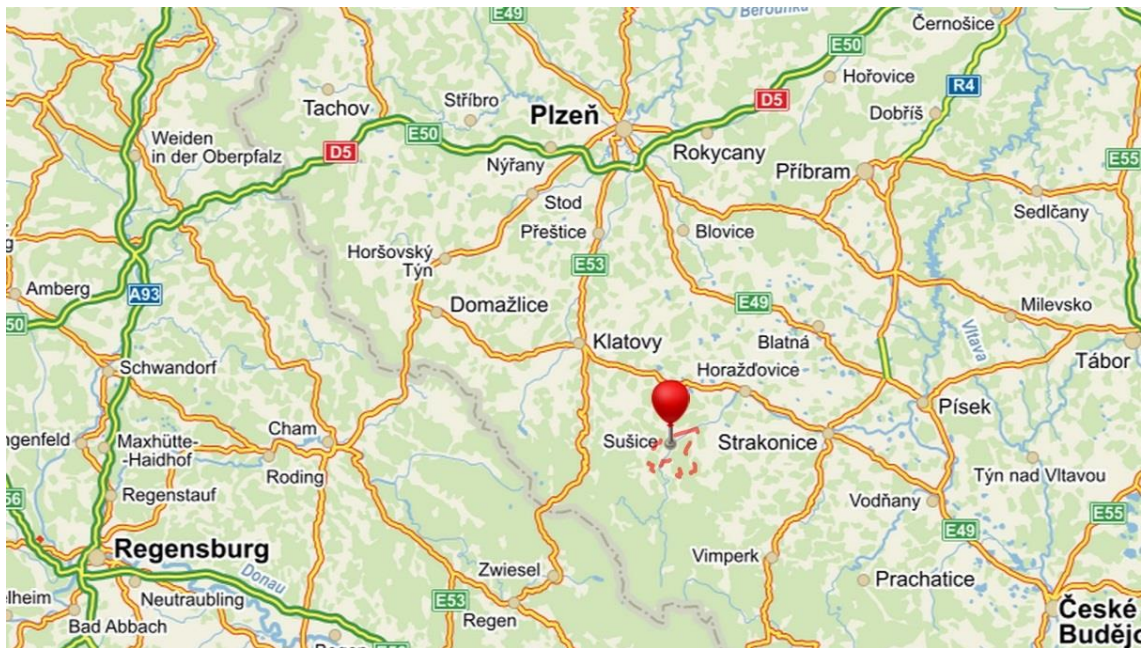
2.4 Majetek územní samosprávy

Jednotlivé stupně územní samosprávy vlastní různé množství movitého a nemovitého majetku. Velká část majetku ve vlastnictví územní samosprávy jí byla vrácena po roce 1990. Zvláště některá města takto získala rozsáhlé majetky, mezi kterými byl jak historický majetek, tak například i bytový fond vystavěný po roce 1949. Po tom, co začátkem 90. let obce majetek získaly, jej velká část z nich začala v menší či větší míře prodávat. Získané prostředky byly z velké části investovány do hmotného majetku, do nákupu nemovitého či movitého majetku, či investovány na finančních trzích. Obce a kraje také svým majetkem vybavují své organizace, které zřizují především pro zabezpečení lokálních a regionálních veřejných statků. Územní samospráva může také za předem daných podmínek svůj majetek prodávat či pronajímat, čímž získává finanční prostředky do svého rozpočtu. [3], [4]

3 Město Sušice

Město Sušice založené ve 13. století leží v jihozápadních Čechách na území Plzeňského kraje v nadmořské výšce 465 m n. m., které je od roku 2003 obcí s rozšířenou působností pro 30 obcí. Pozice města je pro orientaci vyznačena na obrázku č. 2. Rozloha samotného města Sušice je 4 564 ha a na jeho území žilo k datu 31. 12. 2013 11 277 obyvatel. [14], [16]

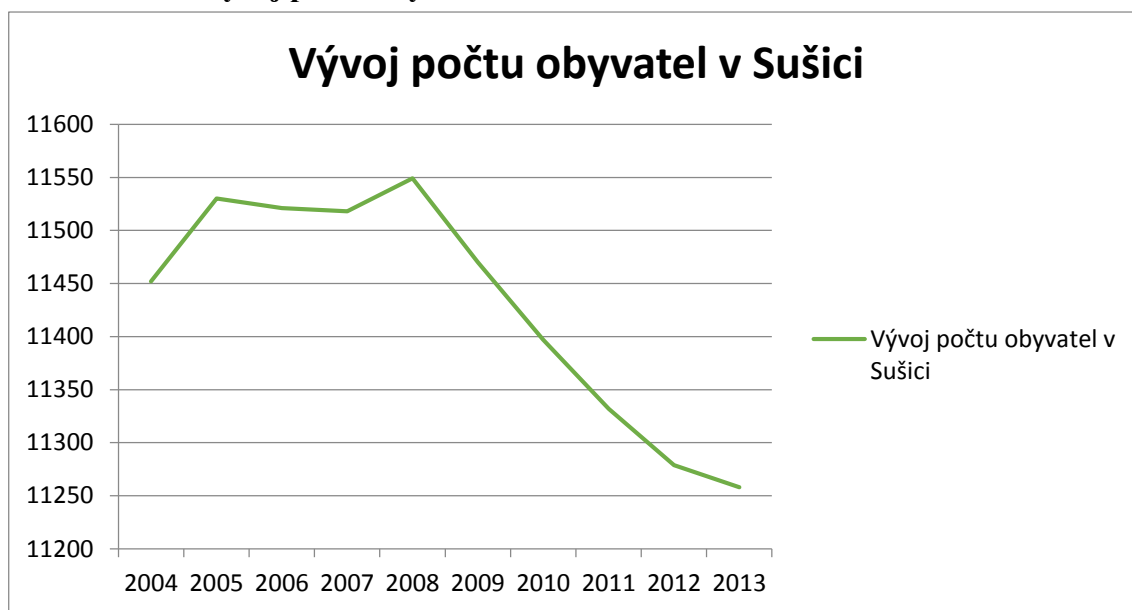
Obrázek č. 2: Pozice města Sušice na mapě

Zdroj: [15], vlastní zpracování, 2014

Počet obyvatel města setrvale klesá od roku 2008, což je patrné z obrázku číslo 3. Nejedná se však o nějak dramatický pokles. Faktorů tohoto jevu je více. Ať už se jedná o migraci obyvatelstva, nepříznivý demografický vývoj nebo vyšší úroveň nezaměstnanosti a s tím spojený nedostatek pracovních míst v některých odvětvích, než v jiných oblastech Plzeňského kraje. [14],[16]

Obrázek č. 3: Vývoj počtu obyvatel v letech 2004 – 2013

Zdroj: [14], vlastní zpracování, 2015

3.1 Historie města

Původně pravěká rýžovnická osada na obchodní cestě do Bavorska, která byla obývána už od dob Keltů, se rozprostírá na břehu řeky Otavy. Toto místo si naši předci zvolili zcela záměrně, jelikož řeka byla bohatým zdrojem zlata. Právě díky rýžovnictví a později i dolování zlata zažilo toto území na svoji dobu poměrně velký rozvoj. Vlastní město Sušice bylo založeno jako úplně nové českým králem Přemyslem Otakarem II., na levém břehu řeky pravděpodobně okolo roku 1260. O tom, že se jednalo o zcela nové město, svědčí fakt, že ulice z obdélníkového náměstí vybíhají zcela pravidelně. Z tohoto období pochází i nejstarší historická památka Sušice. Jedná se o kamennou desku, z roku 1322, která byla součástí městských hradeb a nyní je vsazena do zdi radnice. Další etapou vývoje byla doba husitství, kdy Sušice stála právě na straně tábořského městského bratrstva. V 16. století nastal poměrně významný hospodářský růst, a to zejména díky obchodu s Bavorskou stranou, kdy hlavním obchodním artiklem byla sůl, obilí a slad. V tomto období bylo přestavěno mnoho domů a vystavěna zcela nová radnice uprostřed náměstí. Ta byla ale zničena jedním z rozsáhlých požárů, které v průběhu 17. a 18. století několikrát město z velké části poničily. Další pohromou pro město byly vleklé války, následovány morovou epidemií. Z tohoto období se celá oblast

vzpamatovávala až do začátku 19. století, kdy sušický občan Vojtěch Scheinost začal vyrábět zápalky. Nejprve v malém množství, postupem času však poptávka rostla a do výroby bylo přijímáno stále více zaměstnanců. Do podnikání poté majetkově vstoupil Bernard Fürth, za jehož přispění se podnik rozvíjel ještě rychleji. Po nějaké době se Vojtěch Scheinost opět osamostatnil, čímž v Sušici vznikla druhá sirkárna. Na počátku 20. století vznikla ve Vídni akciová společnost SOLO, ve které bylo spojeno šest největších Rakousko-Uherských továren. Součástí této společnosti se staly i obě sušické továrny. Ač společnost prodělala ještě mnoho vývojových kroků, značka SOLO se od této doby vztahuje k městu Sušice. Tato světoznámá dřevozpracující výroba, kdy klíčovým výrobkem byly sirky, proslavila město po celém světě. Tradice však skončila v roce 2008 a to po téměř 170 let dlouhé historii, a to nejen v Sušici, ale i v celé ČR. Mimo to ve městě též fungovaly manufaktury, zabývající se zpracováním kůže či výrobou obuvi. Další oblastí, která zažila nebývalý rozkvět, bylo zpracování vápence, který se nacházel v nalezištích na dohled od města. Díky těmto vlivům je Sušice poměrně malé město s bohatou historií, které se v posledních letech zaměřuje na turistický ruch, k čemuž jí napomáhá poloha vhodná jako výchozí pro turisty směřující na Šumavu. [17], [18], [19]

3.2 Sušice dnes

Po změně režimu, kdy byla postupně utlumena činnost společnosti SOLO Sušice, došlo k razantnímu nárůstu nezaměstnanosti a tím i k postupnému úbytku obyvatelstva. V dnešní době je na území města větší počet malých a středně velkých firem v rámci mnoha odvětví. Převážná většina z nich patří do odvětví služeb a drobné výroby. Tradiční dřevozpracující výrobu reprezentuje společnost SOLODOOR, a. s., dále ve městě funguje potravinářský průmysl, výroba obalů či průmysl strojírenský. V souvislosti s ekonomickou situací, kdy se v oblasti nevyskytuje žádný velký průmyslový podnik ani investor připravující jeho výstavbu, se snaha všech zainteresovaných složek ubírá k turistickému ruchu. K tomuto kroku se nepřistupuje jen z důvodů ekonomických, ve snaze podpořit zaměstnanost, ale i z důvodu ochrany přírody a krajiny. Na území města najdeme dvě mateřské školy, dvě základní školy a dvě střední školy. Ty doplňuje základní umělecká škola. Tyto školy navštěvují žáci

nejen ze Sušice a okolních osad, ale i ze spádových obcí z širokého okolí, například až 40 km vzdálené Modravy. Samotné město se skládá ze tří městských částí (Sušice I., Sušice II. a Sušice III.) a náleží k němu 13 osad. Těmi jsou Albrechtice, Červené Dvorce, Divišov, Dolní Staňkov, Humpolec, Chmelná, Milčice, Nuzerov, Rok, Stráž, Volšovy, Vrabcov a Záluží. [14], [16], [24]

3.3 Organizační struktura

Orgány města:

Zastupitelstvo, jakožto nejvyšší orgán vykonávající samosprávu. Zastupitelstvo města Sušice má 21 členů. Tento počet je určen podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a je ovlivněn počtem osob žijících na území obce k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se konají komunální volby. [20]

Rada města Sušice mající 7 členů a je tvořena zvolenými členy zastupitelstva. [21]

Městský úřad, který je řízen tajemníkem města Mgr. Petrem Novákem. Městský úřad je tvořen odborem správním, odborem kanceláře starosty, odborem výstavby a územního plánování, odborem majetku a rozvoje města, odborem živnostenským, odborem životního prostředí, odborem finančním, odborem dopravy a silničního hospodářství, odborem sociálních věcí a zdravotnictví dále odborem školství, památkové péče a cestovního ruchu. [22]

V Souvislosti s poskytováním veřejných statků a služeb občanům město zřizuje následující organizace:

- Základní umělecká škola Františka Stupky
- Sportoviště města Sušice
- Sociální služby města Sušice
- Základní škola Lerchova
- Základní škola T. G. Masaryka
- Školní jídelna Nuželická
- Mateřská škola Smetanova
- Sušice komunitní centrum

- Mateřská škola Tylova
[23]

Dále byly založeny a ve vlastnictví města zůstávají tyto organizace:

- Sušické lesy a služby, s. r. o.
- Nemocnice Sušice, o. p. s.
[23]

4 Analýza financování města Sušice v letech 2009 - 2013

Každá obec musí při svém hospodaření zohledňovat platné předpisy a zákony. Finanční hospodaření města Sušice je tedy ovlivněno mnoha faktory, které samotné vedení města nemůže ovlivnit. Jedná se zejména o pravidla přerozdělování daní, které jsou jedním z hlavních příjmů rozpočtů územních samospráv. Dalším velmi důležitým dokumentem je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Ministerstvo financí tímto stanovuje pravidla pro sestavování rozpočtů určením rozpočtové skladby. Rozpočtovou skladbou se rozumí závazné členění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů podle konkrétních hledisek. [4], [11]

V následující části práce budou uvedeny rozčleněné příjmy a výdaje města, plnění stanoveného rozpočtu a bude provedena analýza hospodaření za roky 2009 až 2013. Budou uvedena též aktiva a pasiva obce a jejich členění. Rozpočet je schvalován zastupitelstvem města vždy v dostatečném předstihu. Zachycuje předpokládané příjmy a výdaje a počítá s určitou rezervou. Při jeho sestavování je přihlíženo ke stavu v minulých letech a zároveň k očekávanému vývoji v budoucnosti. Ten může být ovlivněnou změnami na úrovni celostátní, krajské nebo územní. Při zpracování následující kapitoly byla čerpána data ze závěrečných účtů města Sušice za roky 2009 – 2013, rozvah z téhož období a přehledu úvěrů, půjček a návratných finančních výpomocí. Tato data byla poskytnuta pracovníky finančního odboru města Sušice.

4.1 Aktiva

Město Sušice, tak jako každé jiné město hospodaří se svým a sobě svěřeným majetkem. Tohoto majetku využívá pro zajištění zejména běžného chodu města, tak i pro jednorázové nepravidelné akce. Hodnoty v následující části práce vycházejí z rozvah města Sušice za roky 2009 až 2013. V základu se aktiva dělí na stálá a oběžná. Jak je patrné z tabulky č. 1.

Tabulka č. 1: Struktura aktiv v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

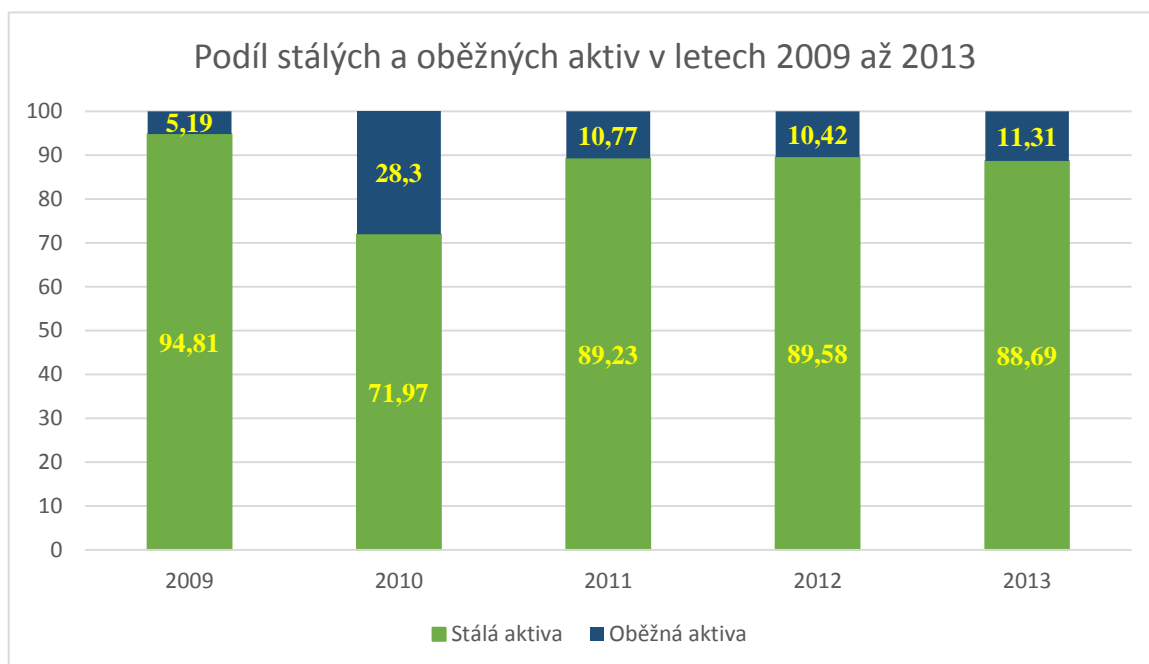
	2009	2010	2011	2012	2013
Stálá	1.867.384	1.877.879	1.456.249	1.552.256	1.610.091
Oběžná	102.233	145.626	175.832	180.513	205.409
Aktiva celkem	1.969.617	2.023.505	1.632.081	1.732.769	1.815.500

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Největší hodnotu má v případě územních samosprávních celků v naprosté většině případů dlouhodobý hmotný majetek. Stálá aktiva, která jsou v případě města Sušice nejvýznamnější položkou bilance aktiv, zahrnují právě i dlouhodobý hmotný majetek.

V případě stálých aktiv je patrný jejich mírný nárůst v roce 2010 oproti roku 2009. Avšak v následném roce 2011 došlo k výraznému poklesu. Ten byl způsoben primárně tím, že od roku 2011 je obcím umožněno odepisování dlouhodobého majetku. Předchozí účetní předpisy tento krok nedovolovaly. Po tomto snížení objemu začala aktiva vykazovat opět růst. K jejich navýšení došlo jak v roce 2012 tak v roce 2013.

Obrázek č. 4: Podíl stálých a oběžných aktiv města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Stavby

Tím nejvýznamnějším dlouhodobým hmotným majetkem jsou u většiny měst, jakožto i v případě Města Sušice **stavby**. U jiných územních samosprávných celků to ale mohou být i například pozemky. V případě města Sušice se mezi stavby v jeho vlastnictví řadí například objekty mateřských a základních škol, sportovišť, domovy důchodců, budova radnice či bytové domy. Jak je z tabulky č. 2 patrné, tak i v případě staveb došlo vlivem započítání odepisování v roce 2011 ke snížení jejich účetního stavu. Pomineme-li tento jev, tak je však patrné každoroční zhodnocování staveb. Děje se tomu tak zejména díky každoročním investicím do nových projektů, jakožto i technickým zhodnocováním vlivem rekonstrukcí. Město Sušice každoročně investuje nemalé prostředky do městských bytů. Rozsáhlý městský bytový fond prochází opravami, kdy jsou především měněna stará, již nevyhovující dřevěná okna za okna plastová. Samotnou správu bytu pro město Sušice vykonává na základě mandátní smlouvy společnost Bytservis Sušice s. r. o. Na nárůstu se též podílela výstavba nového Komunitního centra, rekonstrukce kina a další investice provedené v těchto letech.

Tabulka č. 2: Hodnota staveb města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	1.463.815	1.490.753	1.143.514	1.206.782	1.240.001

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Pozemky

Vývoj účetní hodnoty pozemků ve vlastnictví města je ve sledovaném období mezi lety 2009 až 2013 poměrně stabilní, jak je patrné z tabulky č. 3. Jelikož pozemky nelze odepisovat, nezaznamenala tato rozvahová položka v roce 2011, na rozdíl od některých jiných, nikterak velké změny.

Tabulka č. 3: Hodnota pozemků města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	68.789	68.902	69.348	71.083	70.921

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

4.2 Pasiva

V další části práce bude popsán vývoj pasiv ve sledovaném období mezi lety 2009 až 2013. Pasiva lze rozdělit na dvě hlavní skupiny a to vlastní kapitál a cizí zdroje. Toto dělení je použito i v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4: Struktura pasiv v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

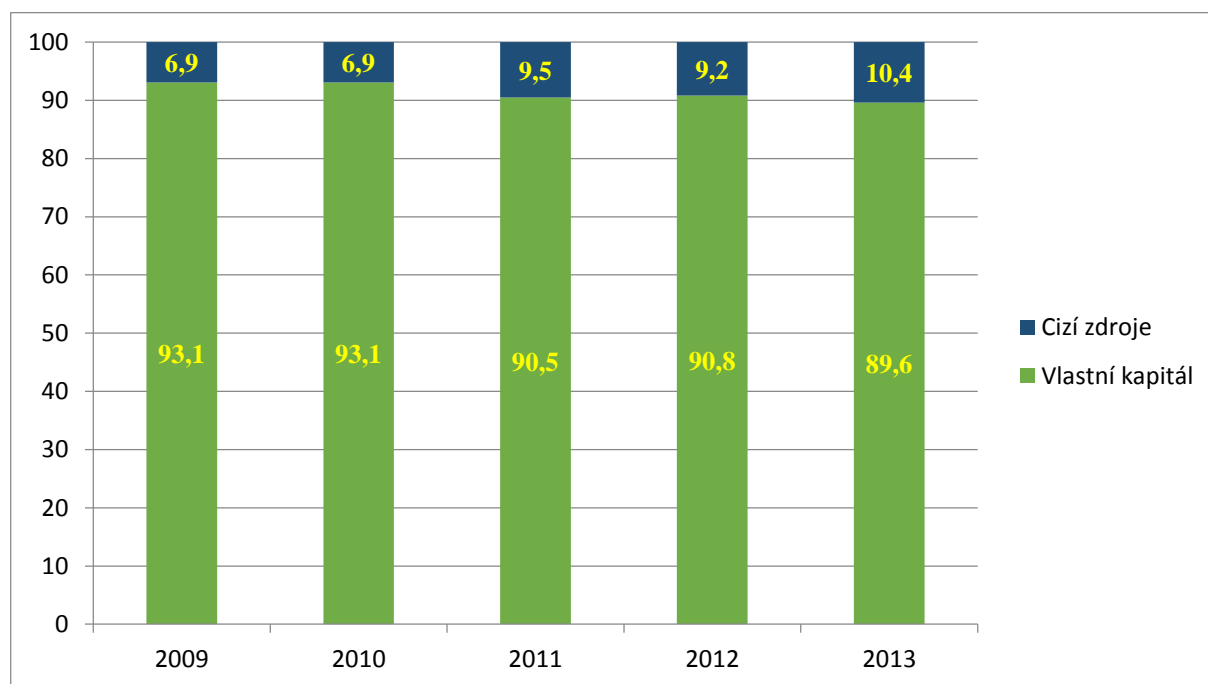
	2009	2010	2011	2012	2013
Vlastní kapitál	1.834.009	1.884.013	1.476.401	1.572.798	1.626.083
Cizí zdroje	135.608	139.492	155.680	159.971	189.417
Pasiva celkem	1.969.617	2.023.505	1.632.081	1.732.769	1.815.500

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Z údajů v tabulce č. 4 vyplývá, že většinu pasiv tvoří vlastní kapitál. V průměru tvoří 91,4% všech pasiv. Vlastní kapitál v roce 2010 oproti roku 2009 vzrostl, v roce 2011 však výrazně poklesl. Důvodem tohoto poklesu byly tak jako u aktiv legislativní změny v oblasti účetnictví a sestavování rozvahy. Po této změně hodnota vlastního kapitálu opět roste, a to jak v roce 2012, tak i v roce 2013.

Cizí zdroje zaznamenaly ve sledovaném období každoroční nárůst. Ten byl způsoben zejména růstem závazků, zvláště dlouhodobých. Jedná se především o úvěry na výstavbu bazénu či opravu nábřeží. Úvěry jsou detailněji popsány v rámci podkapitoly 4.5 Financování.

Obrázek č. 5: Podíl vlastního kapitálu a cizích zdrojů na celkových pasivech města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Výše uvedený obrázek č. 5 znázorňuje jasnou převahu vlastního kapitálu na celkových aktivech, a to v každém sledovaném roce. Zadlužeností, tedy podílem vlastních a cizích zdrojů, se zabývá vlastní kapitola v další části práce.

4.3 Příjmy

Město Sušice hospodaří podle, jak již bylo zmíněno výše, předem schváleného rozpočtu. Ten se dělí na dvě hlavní skupiny, a to příjmy a výdaje. Objem očekávaných příjmů, které jsou součástí schváleného rozpočtu, je základním údajem ze kterého vychází další výpočty. Schválený rozpočet však ještě projde úpravou. Upravený rozpočet by měl co možná nejlépe reflektovat realitu a měl by se co nejvíce blížit skutečnosti. Jak je z níže uvedené tabulky č. 5 patrné, skutečný rozpočet nejvíce odpovídal rozpočtu upravenému v roce 2012. Největší rozdíl mezi těmito dvěma hodnotami byl naopak zaznamenán v roce 2010.

Tabulka č. 5: Plnění rozpočtu v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Schválený rozpočet	270.862	299.676	275.400	307.366	288.565
Upravený rozpočet	335.803	322.655	312.271	285.522	279.444
Skutečnost	325.998	377.062	326.350	289.866	306.949
SR/UR (%)	97,08	116,86	104,51	101,52	109,84

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Územní samosprávné celky hospodaření s příjmy, které tvoří čtyři základní skupiny. Jsou to příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. V následující části budou rozepsány jednotlivé příjmové skupiny v porovnání jak v čase, tak se skupinami ostatními. Dále bude připojeno porovnání schválených, upravených a skutečných příjmů v jednotlivých letech.

Tabulka č. 6: Struktura příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

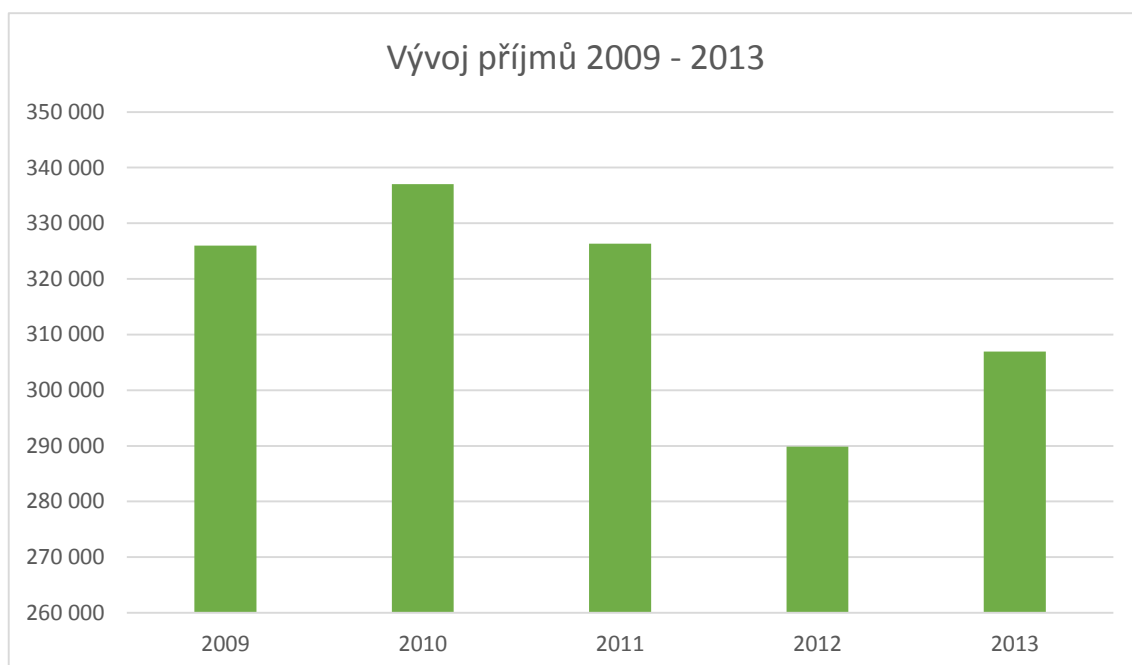
Příjmy	2009	2010	2011	2012	2013
Daňové příjmy	114.091	109.357	121.068	124.075	145.508
Nedaňové příjmy	33.938	35.357	33.426	42.176	41.370
Kapitálové	2.370	6.362	3.216	11.877	10.275
Přijaté dotace	175.598	185.974	168.640	111.738	109.796
Celkem	325.997	337.061	326.350	289.866	306.949

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Vývoj příjmů

Jak je patrné z tabulky č. 6 a z obrázku č. 6, které zobrazují vývoj příjmů v letech 2009 až 2013, město Sušice hospodaří s poměrně velkým objemem finančních prostředků, jehož výše se každoročně mění. V letech 2009, 2010 a 2011 největší část příjmů představovaly přijaté dotace, v letech 2012 a 2013 daňové příjmy. Z tabulky je patrný skokový propad příjmů v roce 2012. Ten souvisí se změnami, které přinesla sociální reforma. Od tohoto roku již město nemusí vyplácet sociální dávky, což se také odrazilo v jeho příjmech ze státního rozpočtu. V následujícím roce 2013 se příjmy opět zvýšily, zejména díky novému rozpočtovému určení daní.

Obrázek č. 6: Vývoj příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou, abstrahujeme-li od přijatých dotací, jejichž výše se však rok od roku může i rapidně měnit, největší skupinou příjmů rozpočtu města Sušice. Jejich výše je z velké části ovlivněna zákony upravujícími přerozdělení vybraných daní na území celého státu. Pouze malou část, kterou je daň z nemovitosti může částečně ovlivnit rozhodnutí konkrétní obce. Konkrétní strukturu daňových příjmů zobrazuje tabulka č. 7.

Tabulka č. 7: Struktura daňových příjmů v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Daňové příjmy	2009	2010	2011	2012	2013
DPFO - závislá činnost	18.484	18.969	20.007	20.138	25.183
DPFO - podnikání	2.089	3.205	2.266	2.794	1.444
DPFO - kapitálové výnosy - srážka	1.640	1.638	1.767	2.096	2.445
DPPO	20.429	19.234	19.578	20.325	22.971
DPH	39.563	43.044	40.283	39.883	51.220
Celkem	82.205	86.090	83.901	85.236	103.263
Daň z nemovitosti	4.927	7.200	7.550	7.744	7.582
Daně celkem	87.132	93.290	91.451	92.980	110.845

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti vykazuje za celé sledované období setrvalý růst a na celkové struktuře daňových příjmů se podílí přibližně jednou čtvrtinou. Díky novému rozpočtovému určení daní došlo v roce 2013 k velmi výraznému nárůstu také u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, a to přibližně o čtvrtinu oproti předchozímu období. Oproti tomu daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti (OSVČ) tvoří mnohem nižší příjmy městského rozpočtu. Výše jejího výběru je poměrně nestabilní a každý rok kolísá. K největšímu propadu a zároveň k nejnižšímu výběru této daně došlo v roce 2013. Tato skutečnost může být zapříčiněna mnoha faktory. Mezi ty může patřit zejména nedostatek zakázek, jako následek ekonomické krize. Srážková daň postihující fyzické osoby, kdy zdaňuje jejich kapitálové příjmy srážkou u zdroje, například se jedná o dluhopisy, zaznamenává stabilní vývoj. Tato skupina daňových příjmů, která se na celkové výši daňových příjmů podílí méně než třemi procenty, vykazovala v letech 2009 a 2010 přibližně stejné hodnoty, od roku 2011 pak roste. I přes tento růst však pořád patří mezi nejmenší daňové příjmy.

Daň z příjmů právnických osob

Tato daň se podílí velkou mírou na celkových daňových příjmech městského rozpočtu. Jedná se přibližně o čtvrtinu těchto příjmů. Tato skupina zaznamenala pokles v roce 2010 oproti roku 2009. To je zapříčiněno zejména ekonomickou krizí, jejíž důsledky se naplno projevíly právě v roce 2010. Ačkoli v letech 2011 a 2012 tyto příjmy rostly, na úroveň roku 2009 se dostaly až v roce 2013. Je tedy patrné, že ekonomická krize měla na podniky velký vliv a její následky ještě úplně neodezněly.

Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (DPH) je nejvýznamnějším daňovým příjmem rozpočtu města Sušice. V letech 2009 až 2012 hodnota tohoto příjmu kolísala okolo úrovně 40 milionů Kč s mírným výkyvem v roce 2010. Ke značnému zvýšení došlo v roce 2013 v souvislosti s legislativními změnami.

Daň z nemovitosti

Jak již bylo uvedeno výše, tak každá obec je schopna do určité míry ovlivnit výnos daně z nemovitosti. A to v rámci zákonem stanovených podmínek za pomoci místního koeficientu a úpravy koeficientu podle velikosti obce. Koeficient podle velikosti obce je stanoven zákonem, a to v několika úrovních. Pro město Sušice, které spadá do kategorie obcí mající více než 10 000 obyvatel, avšak méně než 25 000 obyvatel, je koeficient roven 2,0. Obec však může tento koeficient pro celé své území nebo pouze jednotlivé části změnit. Přesněji zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie. V případě Sušice to znamená zvýšení na hodnotu 2,5 či snížení na hodnoty 1,6; 1,4 nebo 1,0 město Sušice využilo této možnosti a koeficient zvýšilo na 2,5 na území městských částí Sušice I., II., a III. a snížilo na 1,0 na území přidružených obcí. Další z možností, kterou obce mají, a město Sušice ji využilo, je vydáním obecně závazné vyhlášky stanovit koeficient 1,5, jímž se násobí sazba daně u staveb pro individuální rekreaci, rodinných domů využívaných k rodinné rekreaci, samostatně stojících garáží, dále též u staveb užívaných pro podnikatelskou činnost nebo u samostatných nebytových prostor sloužících jako garáže nebo k podnikání. [12]

Dále může obec ovlivnit výběr daně z nemovitosti tzv. místním koeficientem. To znamená, že obec může obecně závaznou vyhláškou vyhlásit pro všechny nemovitosti na celém svém území koeficient 2,3,4 nebo 5 a tímto koeficientem se poté vynásobí daňová povinnost poplatníka. Využití místního koeficientu je zcela v kompetenci obce. Město Sušice však tohoto opatření nevyužilo, místní koeficient je tedy na úrovni 1,0. [12], [25]

Místní poplatky

Další kategorií daňových příjmů jsou místní poplatky. Jejich výši schvaluje zastupitelstvo města. Jedná se o méně významný, avšak poměrně stabilní příjem. Jak je patrné z tabulky č. 8, tak nejvyšší částkou se na celkové výši místních poplatků podílí poplatek za komunální odpad. Další příčka v letech 2009 až 2011 patřila poplatkům za výherní přístroje. Od roku 2012 se tyto příjmy razantně zmenšily, a to následkem rozhodnutí zastupitelstva města Sušice o regulaci hazardu. Poplatek ze vstupného se na území města Sušice od roku 2011 nevybírání.

Tabulka č. 8: Struktura místních poplatků v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

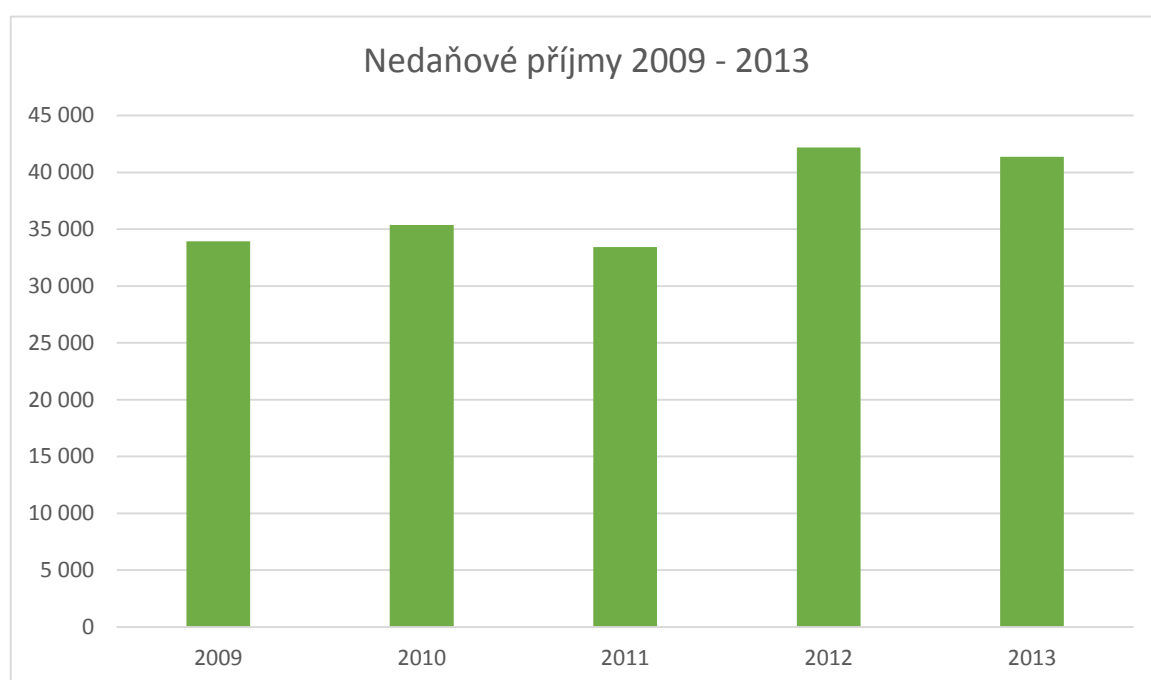
Místní poplatky	2009	2010	2011	2012	2013
Poplatek za komunální odpad	5.459	5.389	5.558	5.393	5.399
Poplatek ze psů	416	410	407	390	383
Poplatek za rekreační pobyt	138	67	38	54	31
Poplatek ze vstupného	5	2	0	0	0
Poplatek z ubytovací kapacity	46	48	22	49	30
Poplatek za provozovaný VHP	1.645	1.278	1.394	81	161
Celkem	7.709	7.194	7.419	5.967	6.004

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Nedaňové příjmy

Tato skupina příjmů je v případě města Sušice tvořena především „příjmem z pronájmu majetku města, příjmem ze správních poplatků a příjmem, které odvádí příspěvkové organizace města ze zlepšeného hospodářského výsledku.“ [30, str. 5] Jedná se například o příjmy z pronájmu vodovodní a kanalizační sítě nebo dotace na výdaje spojené s konáním voleb. Výši těchto příjmů v konkrétních letech zobrazuje obrázek č. 7.

Obrázek č. 7: Vývoj nedaňových příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy městských rozpočtů jsou tvořeny zejména příjmy za prodej majetku. Jedná se tedy o příjmy jednorázové, povětšinou nahodilé. Jejich výše je závislá na aktuální situaci. Město Sušice prodává zejména nepotřebný majetek, pro který už nemá využití. V roce 2009 se jednalo o větší počet menších pozemků a objektů, v roce 2010 bylo odprodáno vodácké tábořiště, rodinný dům v ulici Na Hrázi a pozemky pro výstavbu závodu pro zpracování masa. V roce 2011 to byla část objektů bývalých kasáren, a to dlouhodobému nájemníkovi těchto objektů. V roce 2012 byl odprodán

areál zahradnictví a bývalé sídlo správců městských lesů. V roce 2013 byl odprodán bývalý Dům dětí a mládeže. Veškeré aktivity z tohoto objektu se přesunuly do nově postaveného objektu Komunitního centra. Dále byly v tomto roce odprodány garáže v objektu nemocnice, které dříve sloužily pro garážování a údržbu sanitních vozidel. Výše těchto příjmů v jednotlivých letech je patrná z tabulky č. 9.

Tabulka č. 9: Hodnota kapitálových příjmů v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	2.370	6.362	3.216	11.877	10.275

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Přijaté dotace

Přijaté dotace jsou děleny na investiční a neinvestiční. Neinvestiční dotace jsou městskému rozpočtu poskytovány na zajištění základních běžných činností souvisejících zejména s výkonem státní správy. Naproti tomu investiční dotace jsou poskytovány na konkrétní projekty. Zejména se jedná o větší investiční akce, které by bylo možno jen obtížně pokrýt pouze z rozpočtu města. V případě města Sušice se jedná například o výstavbu nového Komunitního centra či zateplení školních budov.

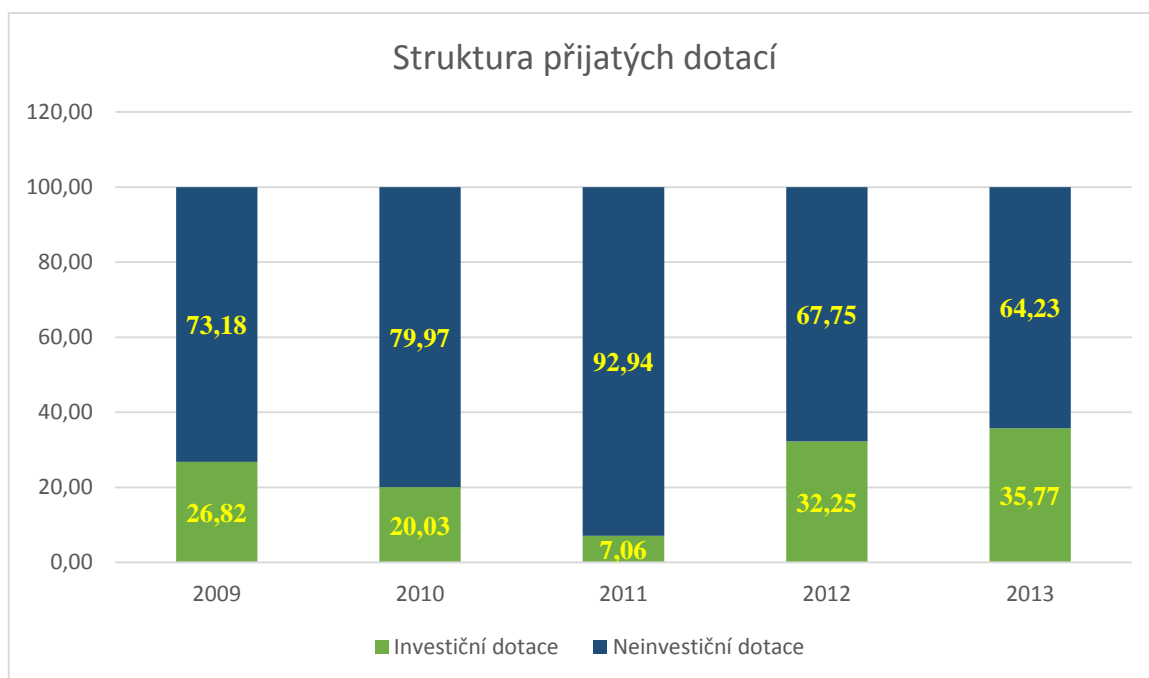
Tabulka č. 10: Struktura přijatých dotací v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Dotace	2009	2010	2011	2012	2013
Investiční dotace	47.090	37.259	11.909	36.041	39.269
Neinvestiční dotace	128.508	148.715	156.731	75.697	70.527
Celkem	175.598	185.974	168.640	111.738	109.796

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Jak je zřejmé z obrázku č. 8, poměr mezi přijatými investičními a neinvestičními dotacemi se každoročně mění. Záleží na skutečnosti, zda vůbec jsou městem Sušice realizovány velké investiční akce, a pokud ano, tak zda byly na tyto investice poskytnuty finanční prostředky, což by investiční dotace. Objem neinvestičních dotací prudce klesl v roce 2012 následkem reformy sociálních služeb.

Obrázek č. 8: Podíl investičních a neinvestičních dotací v letech 2009 – 2013 (v %)

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

4.4 Výdaje

Výdaje jsou druhou hlavní částí rozpočtu města. Jejich prostřednictvím jsou zajišťovány základní činnosti, ale i velké investiční akce. V následující kapitole budou představeny výdaje města Sušice za roky 2009 až 2013, jejich členění a vývoj.

Tabulka č. 11: Struktura výdajů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

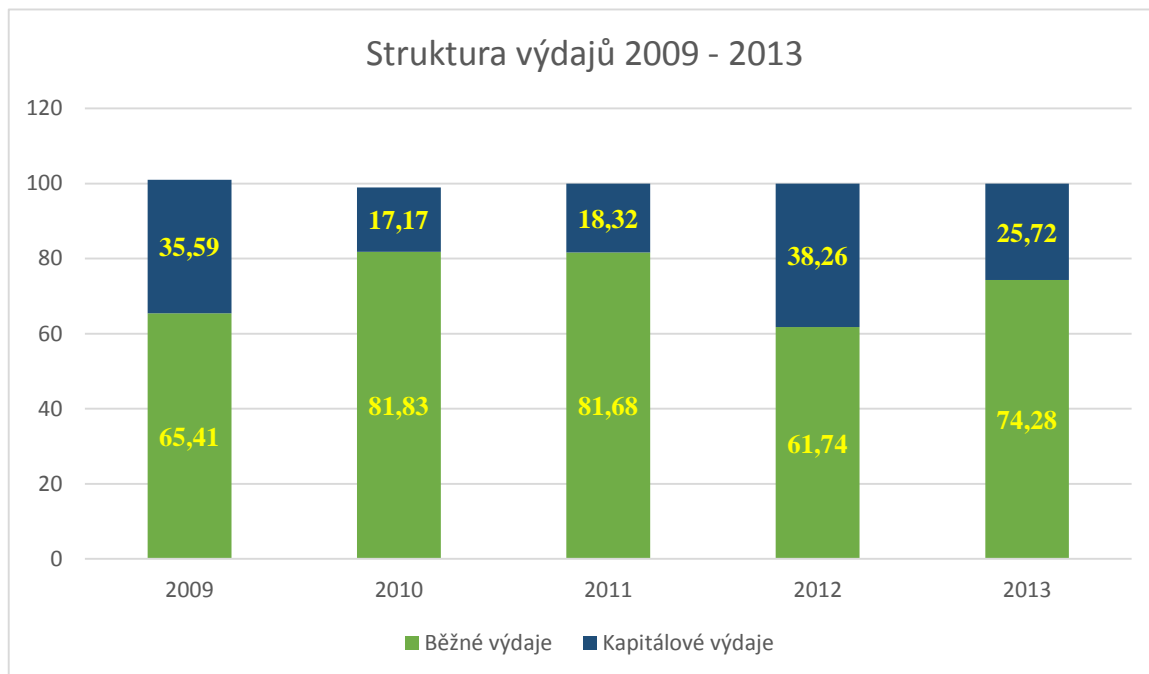
Výdaje	2009	2010	2011	2012	2013
Běžné	245.946	234.175	258.536	193.161	191.998
Kapitálové	130.053	52.003	58.005	119.717	66.475
Celkem	375.999	286.178	316.541	312.878	258.473

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Výdaje rozpočtů územních samospráv členíme v základním dělení na běžné a kapitálové. Zatímco běžné výdaje kryjí požadavky na plynulý chod města, městského úřadu či běžné opravy, kapitálové výdaje kryjí opravy a investice většího rozsahu. Výše výdajů města Sušice v jednotlivých letech je uvedena v tabulce č. 11. V podmínkách města Sušice se jedná především o opravy vodovodního řadu, kanalizace, opravy

povrchů vozovek a chodníků či investice do dalšího nemovitého majetku typu bytových domů, atd.

Obrázek č. 9: Podíl běžných a kapitálových výdajů v letech 2009 – 2013 (v %)

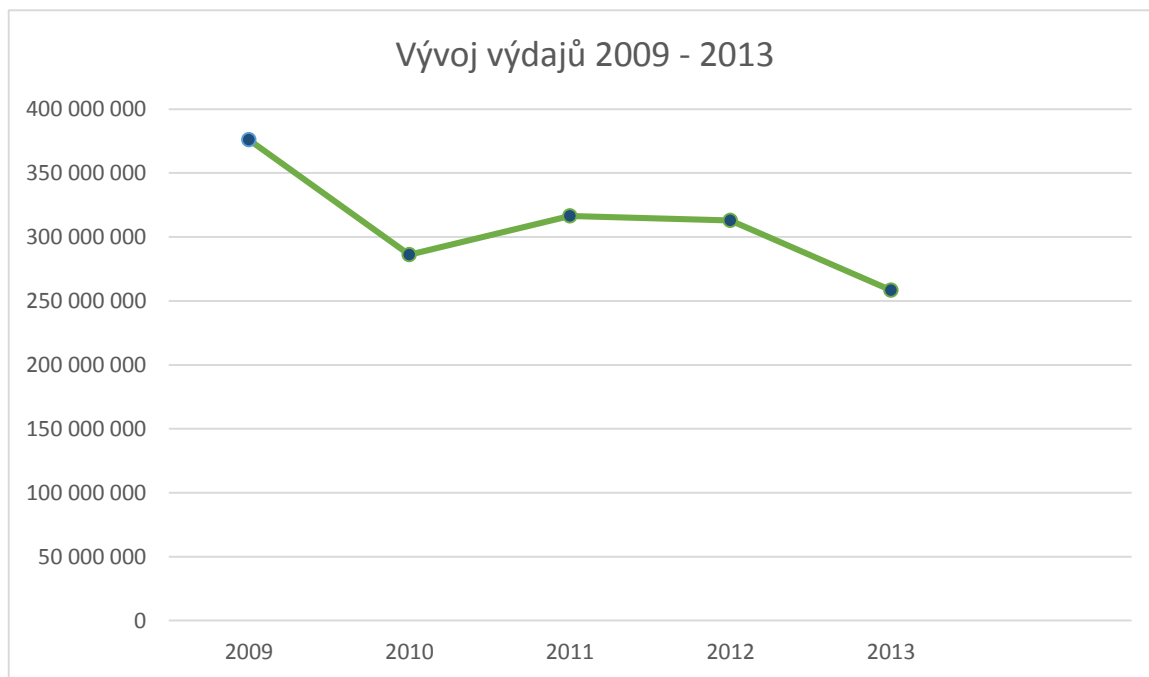
Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Vývoj výdajové části rozpočtu

Výše celkových výdajů v jednotlivých letech zaznamenala poměrně velké změny. Ty souvisí jak s legislativními opatřeními, která vstoupila v platnost právě během sledovaného období, tak zejména s většími investicemi na území města Sušice. Vývoj výdajů města Sušice zobrazuje obrázek č. 10. V roce 2009 to byly investice do budov škol a sportovišť, či kompletní rekonstrukce ulice Americké armády v samotném centru města a dále ulice Vodní. V následném roce mezi významné kapitálové investice spadala například realizace kompletní rekonstrukce nábřeží Karla Houry, kde se v Sušici nachází i velmi frekventované zastávky linkových autobusů, dále investice vynaložené na stavbu nového sběrného dvora či na tepelné hospodářství. V roce 2011 mezi důležité kapitálové výdaje patřila například demolice některých objektů v areálu bývalých kasáren Pod Kalichem, obnova a úpravy naučných turistických stezek v okolí města pod názvem Sušická pavučina či zahájení prací na výstavbě nového bazénu. V roce 2012 probíhala další část demolice objektů bývalých kasáren, byla dokončena

výstavba Komunitního centra či provedena kompletní rekonstrukce Pravdovy ulice. V roce 2013 byl přesunut skate park a pokračovaly investice do bazénu. Ten se stal jednou z nejvyšších investic za poslední roky. Je však z velké části financován pomocí úvěru, takže náklady budou rozmělněny do delšího období. [26], [27], [28], [29], [30]

Obrázek č. 10: Vývoj výdajů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

4.5 Financování

Saldo zachycuje rozdíl mezi hodnotou celkových příjmů a celkových výdajů.

Tabulka č. 12: Saldo hospodaření města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy	325.999	337.061	326.350	289.866	306.949
Výdaje	375.999	286.178	316.541	312.878	258.473
Saldo	-50.002	50.833	9.809	-23.012	48.478

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

Jak je z tabulky č. 12 patrné, rozdíl mezi příjmy a výdaji městského rozpočtu skončil v záporných číslech v roce 2009 a 2012. V ostatních letech příjmy převážily nad výdaji. Schodek hospodaření v letech 2009 a 2012 byl uhrazen z přebytků v letech předcházejících.

Město Sušice využívá též úvěrů, návratných finančních výpomocí a půjček. Každý úvěr je schvalován zastupitelstvem a je určen na konkrétní investici. Viz dále.

Úvěry

V letech 2009 – 2013 si město vzalo několik úvěrů, pokračovalo ve splácení těch z minulých let a další úvěry z minulosti byly splaceny. První z nových smluv o poskytnutí úvěru, kterou zástupci města Sušice uzavřeli s finančními institucemi v letech 2009 – 2013 byla podepsána v červenci roku 2011. Konkrétně se jednalo o podnikatelský úvěr od Komerční banky, a. s. Tento čtyřletý úvěr se splatností v září 2015 byl použit pro financování celkové rekonstrukce nábřeží Karla Houry. Celková výše úvěru činila 16.500.000 Kč. Další z úvěrů byl investiční úvěr z 18. ledna 2012 na výstavbu bazénu, který bude město splácet až do prosince roku 2026. Výše tohoto úvěru, jehož poskytovatelem je Česká spořitelna, a.s., je 90.000.000 Kč. Jedná se o největší úvěr, který město ve sledovaném období přijalo, jakožto i splácelo. Jeho přijetí též provázela kritika z řad opozice, tak i od některých obyvatel. Dalším úvěrem, který si město vzalo, se stal investiční úvěr z října 2013. Tímto úvěrem ve výši 29.000.000 Kč byl refinancován původní hypoteční úvěr ve výši 45.000.000 Kč z roku 2003 na výstavbu 96 bytových jednotek. Poskytovatelem obou úvěrů se stala Česká spořitelna, a. s. Ve sledovaném období město Sušice též splácelo úvěry z minulých let. Kromě již zmíněného v roce 2013 refinancovaného úvěru se jednalo o zvýhodněný úvěr od Československé záruční a rozvojové banky, a. s. s jehož pomocí byla realizována rekonstrukce úpravny vody. Na tuto akci byly čerpány též prostředky z investičního úvěru od Československé obchodní banky, a.s. Tento úvěr byl splacen v roce 2010. Dále byly ve sledovaném období spláceny dva hypoteční úvěry od Českomoravské hypoteční banky, které byly použity na financování výstavby dvou bytových domů s celkově patnácti bytovými jednotkami. V roce 2010 byl splacen investiční úvěr na rekonstrukci radnice od Komerční banky, a.s. Na tuto investiční akci byl použit též investiční úvěr, jehož poskytovatelem byla Česká spořitelna, a. s., který byl splacen

v roce 2012. V roce 2010 byl také splacen investiční úvěr ve výši více než 14.600.000 Kč poskytnutý Československou obchodní bankou, jež byl spolu s výše zmíněných úvěrem od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s. použit na rekonstrukci úpravny vody.

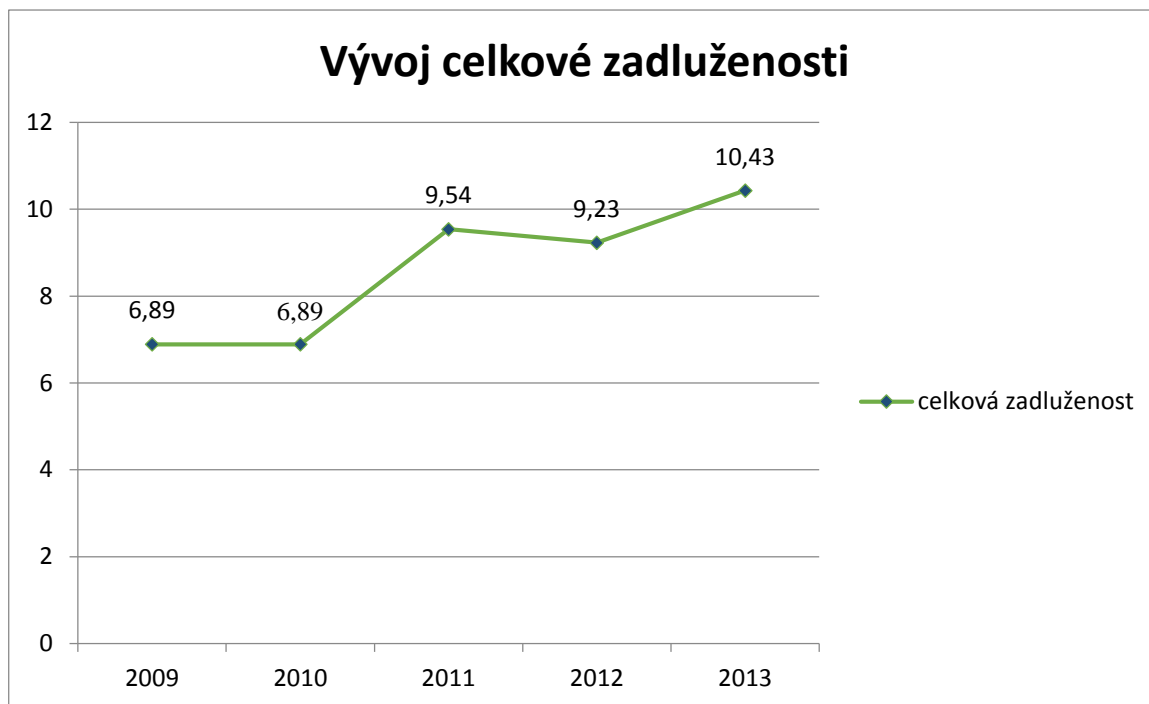
Vedle klasických úvěrů město Sušice využilo pro financování svých investic také návratných finančních výpomocí. Konkrétně se jednalo o bezúročnou návratnou finanční výpomoc poskytnutou Ministerstvem zemědělství České republiky na rekonstrukci čistírny odpadních vod. Tyto peněžní prostředky byly čerpány v roce 2000 a poslední splátka proběhla v roce 2011.

Další, poměrně specifickou formou financování jsou půjčky od nájemníků. Konkrétně se jedná o půjčky, které poskytli bezúročně nájemníci městských bytů na investice do půdních vestaveb, které tito nájemníci obývají. Výše těchto závazků v roce 2013 činila necelých 4,75 milionů Kč.

4.6 Celková zadluženost

Celková zadluženost je identifikátor, který vyjadřuje, jak velká část z majetku obce je kryta cizími zdroji. Tento ukazatel je pro lepší výstižnost uváděn v procentech. Jak vidíme z obrázku č. 11, celková zadluženost města Sušice byla v roce 2013 v porovnání s rokem 2009 vyšší o cca 3,5%. V letech 2009 a 2010 byla celková zadluženost na takřka stejné úrovni, v roce 2011 došlo k poměrně skokovému zvýšení a v následném roce k mírnému propadu. V roce 2013 však celková zadluženost však opět vykázala růst. Tyto změny byly způsobeny především financováním velkých investic hrazených zcela či částečně formou úvěrů, viz. předchozí kapitola. I přes nárůst celková zadluženost města Sušice není nikterak vysoká. Jelikož není předpoklad, že v nejbližších letech bude realizována velká investice, která by byla kryta z cizích zdrojů a stávající úvěry budou postupně spláceny, tak by se i celková zadluženost měla snižovat a přibližovat se úrovni z roku 2009.

Obrázek č. 11: Vývoj celkové zadluženosti města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)

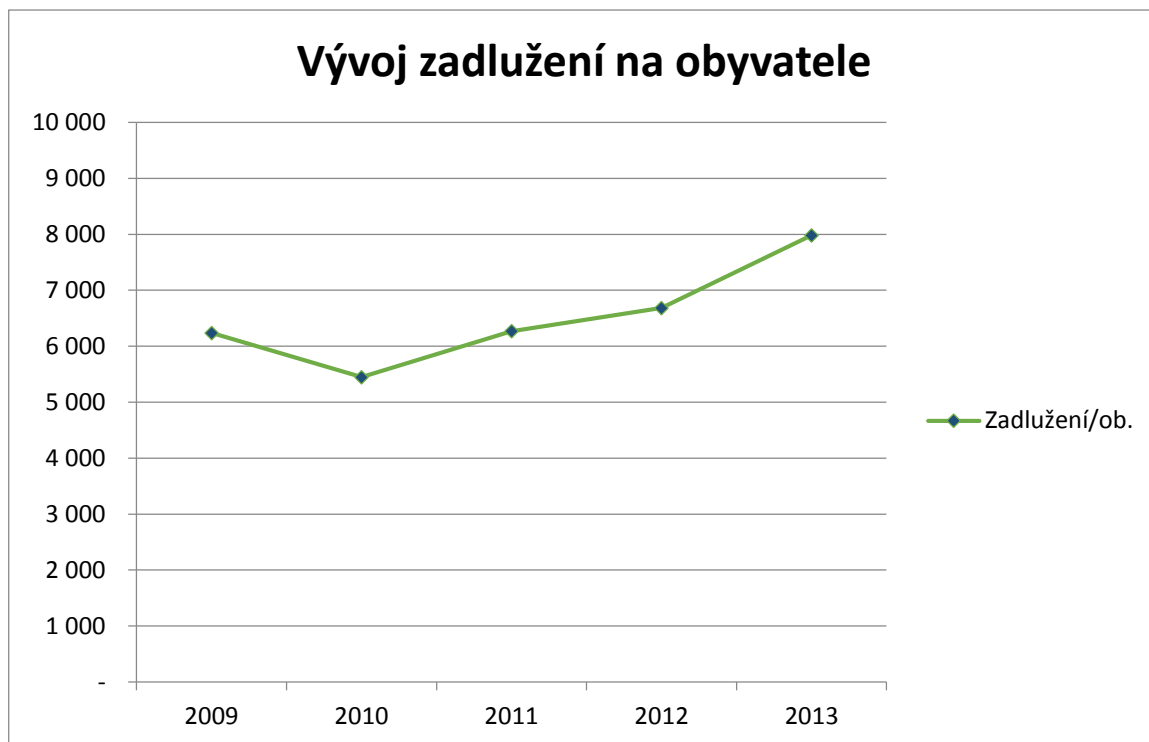

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], vlastní zpracování, 2015

4.7 Zadlužení na obyvatele

Tento ukazatel znázorňuje, kolik peněžních prostředků by musel každý z obyvatel složit tehdy, kdyby mělo být město zcela bez závazků. V konkrétním případě města Sušice zadlužení na obyvatele pokleslo v roce 2010 oproti roku předchozímu. V roce 2011 naopak vzrostlo s tím, že tento nárůst pokračoval až do roku 2013, jak vyplývá z obrázku č. 12. Růst byl způsoben dvěma faktory. Především zvyšující se objem úvěrů, kterými město financovalo své investiční akce a mírný setrvalý pokles počtu obyvatel.

Obrázek č. 12: Vývoj zadlužení na obyvatele v letech 2009 – 2013 (v Kč)

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

4.8 Likvidita

Dalším z ukazatelů analyzujících hospodaření města je likvidita. Likvidita nám říká, jak je obec schopna ve stanovených termínech plnit své závazky. To znamená, že se jedná o poměr, kterým může město krýt své závazky. Ne všichni majetek je stejně likvidní. Nejvyšší likviditu logicky vykazují peněžní prostředky v hotovosti a na bankovních účtech, oproti tomu nejmenší likviditu vykazují stálá aktiva. Proto také stálá aktiva nezahrnujeme do výpočtu likvidity. Běžná likvidita, která bývá také označována jako celková, je dána poměrem oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Pohotová likvidita znázorňuje poměr oběžných aktiv vyjma zásob a krátkodobých závazků. Okamžitá likvidita znázorňuje poměr finančního majetku a krátkodobých závazků. [31], [32]

Tabulka č. 13: Hodnoty běžné, pohotové a okamžité likvidity v letech 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Běžná likvidita	1,70	1,98	2,17	2,23	2,14
Pohotová likvidita	1,70	1,97	2,16	2,22	2,13
Okamžitá likvidita	0,88	1,28	1,43	1,18	1,63

Zdroj: rozvahy města Sušice za roky 2009 – 2013, vlastní zpracování, 2015

Z výsledků v tabulce č. 13 vyplývá, že běžná likvidita od roku 2009 do roku 2012 plynule rostla. V roce 2013 došlo k mírnému poklesu, avšak ne nijak zásadnímu. Doporučená hodnota tohoto ukazatele pro město je 2,0 – 2,5. Město Sušice této hodnoty s přehledem dosahuje v letech 2011 až 2013. V roce 2010 se ji velmi přibližovalo. Skutečnost, že město nedosáhlo doporučovaného rozmezí v případě běžné likvidity v roce 2009, není nikterak zásadní. Jako riziková je totiž vnímána hodnota tohoto ukazatele 1 a nižší. Město Sušice za celé sledované období dosahuje průměrné likvidity 2,04. [31]

V případě pohotové likvidity města Sušice jsou hodnoty v konkrétních letech takřka totožné jako u běžné likvidity. Tato skutečnost je zapříčiněna tím, že město Sušice nedisponuje nikterak velkými zásobami. Doporučené hodnoty tohoto ukazatele jsou mezi 1,0 – 1,5. V případě města Sušice je tedy pohotová likvidita vyšší než je doporučeno. [32]

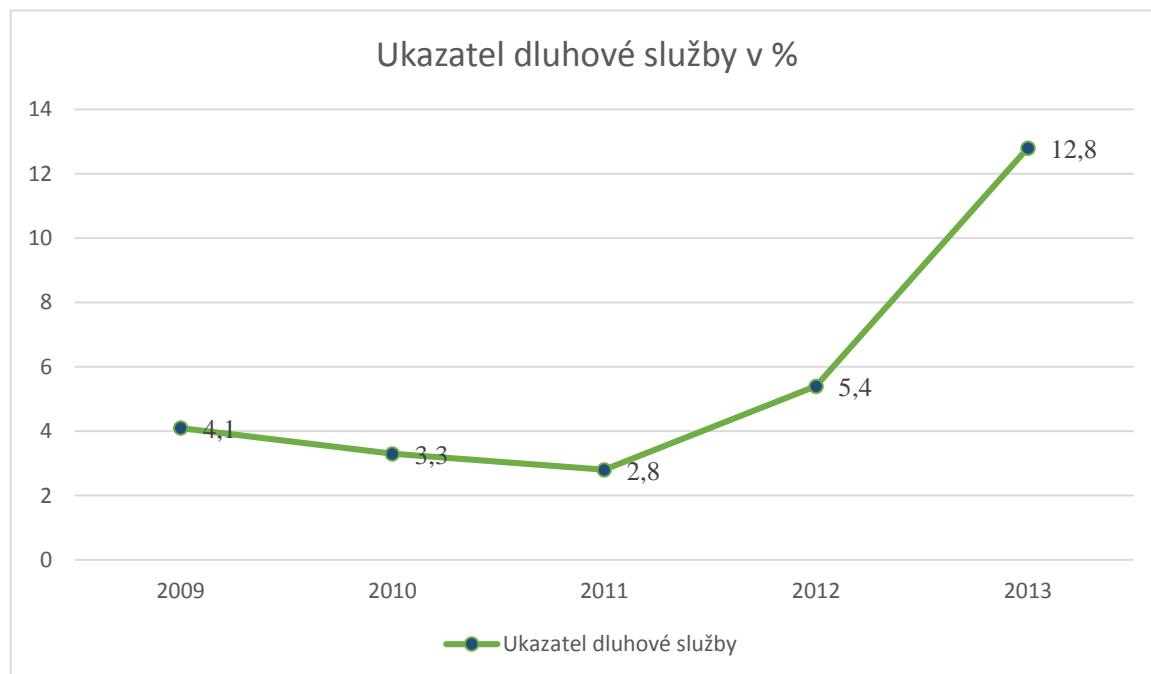
Okamžitá likvidita se ve sledovaném období pohybuje mezi hodnotami 0,88 v roce 2009 a 1,63 v roce 2013. Doporučená hodnota tohoto ukazatele je minimálně 0,2. Tato hranice je tedy s přehledem překonána. [32]

Z výše uvedených hodnot vyplývá, že město je likvidní. V případě pohotové likvidity a oběžné likvidity jsou doporučené hodnoty splněny, někdy i překročeny. Schopnost dostát svým krátkodobým závazkům je tedy dobrá.

4.9 Ukazatel dluhové služby

Ukazatel dluhové služby nám v procentuálním vyjádření zobrazuje podíl dluhové služby a dluhové základny. Jako mezní hodnota tohoto ukazatele, která by neměla být překročena je brána hodnota 30%. Jak je patrné z obrázku č. 13, tato hodnota nebyla v případě města Sušice ve sledovaném období překročena. V jednotlivých letech ukazatel dluhové služby kolísal. Po mírném poklesu v letech 2010 a 2011 došlo v roce 2012 k nárůstu na 5,4%. Tato situace byla způsobena dvěma faktory. Jednak nárůstem splátek a též poklesem na příjmové straně městského rozpočtu. Největší rozdíl byl zaznamenán mezi roky 2012 a 2013. V roce 2013 ukazatel dluhové služby činil 12,8%. Vysvětlením této situace je mimořádná splátka jednoho z úvěrů, konkrétně úvěru na výstavbu 96 bytových jednotek, kdy došlo k refinancování tohoto úvěru. Byla tedy jednorázově splacena zbývající dlužná částka a to ovlivnilo hodnotu dluhové služby v příslušném roce. Tato situace je ojedinělá, proto ukazatel dluhové služby zaznamenal skokový nárůst. [32]

Obrázek č. 13: Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2009 – 2013 (v %)

Zdroj: [26], [27], [28], [29], [30], přehled úvěrů a půjček 2009 - 2013, vlastní zpracování, 2015

4.10 Zhodnocení hospodaření města Sušice

Vývoj celkových aktiv města Sušice je ve sledovaném období poměrně stabilní. Mezi lety 2009 a 2010 celková hodnota aktiv rostla. Po propadu způsobeném započítáním odepisování v roce 2011 hodnota aktiv opět roste. Procentuální hodnota stálých a oběžných aktiv za roky 2011 – 2013 je přibližně shodná. Hodnota se pohybuje okolo 11 procent. Tento trend indikuje, že se městu daří zvyšovat hodnotu svého, hlavně dlouhodobého majetku. Jedná se jak o technické zhodnocení stávajícího majetku, tak o pořízení majetku nového. V případě města Sušice se jedná zejména o nemovitý majetek. Ať jsou to bytové domy, budovy sloužící kultuře, sportu či zdravotnictví a sociálním službám. S tím však souvisí i zvýšení hodnoty cizího kapitálu na celkových pasivech. Hodnota cizích zdrojů vzrostla z hodnoty 6,9% v roce 2009 na hodnotu 10,4% v roce 2013. I přes toto zvýšení jsou však městská aktiva kryta z cca 90% vlastním kapitálem. [26], [27], [28], [29], [30]

Na příjmové straně městského rozpočtu došlo v průběhu sledovaného období k poměrně velké změně. Od roku 2012 přešla výplata sociálních dávek do kompetence Úřadu práce. Od tohoto roku již město nezískává dotace ze státního rozpočtu na tuto činnost. Současně však odpadly i výdaje spojené s touto činností, protože ji již město neprovádí. V roce 2013 došlo ke změnám v rozpočtovém určení daní, čímž vzrostly městu Sušice daňové příjmy. Konkrétně se jednalo o novelu zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Daňové příjmy jsou spolu s přijatými dotacemi nejvýraznější složkou příjmů městského rozpočtu. Mezi daňovými příjmy má největší podíl DPH, dále daň z příjmů fyzických osob, konkrétně ze závislé činnosti a daň z příjmů právnických osob. Svoji nezastupitelnou roli má i daň z nemovitých věcí, jejíž výnos tvořil v roce 2013 6,84% všech daňových příjmů města Sušice. Značnou část příjmů rozpočtu tvoří též nedaňové příjmy, které městu plynou zejména z pronájmu majetku. Jedná se především o příjmy z pronájmu vodovodního a kanalizačního řadu a čistírny odpadních vod. Do tohoto majetku však město každoročně investuje nemalé prostředky, aby byla zajištěna jeho funkčnost a předcházelo se v maximální míře možným problémům a haváriím. Dalším majetkem ve vlastnictví města, který je pronajímán jsou městské byty, do kterých taktéž každoročně proudí městské investice a to zejména do jejich zateplení a

výměny oken. Kapitálové příjmy tvoří jen malou část příjmů. Město každoročně odprodává část svého majetku, avšak jedná se jen o jednotlivé budovy nebo pozemky. Větší část majetku, především nemovitého, který město nepotřebovalo k zajištění svého běžného chodu byla prodána už v minulosti. Ve sledovaném období došlo k postupnému odprodeji pouze několika položek, z nichž nejvýznamnější byl areál zahradnictví a bývalého Domu dětí a mládeže. [26], [27], [28], [29], [30]

Přijaté dotace, které byly ve sledovaném období velmi významnou složkou příjmů městského rozpočtu zaznamenaly poměrně nepravidelný vývoj. V letech 2009, 2010 a 2011 byly přijaté dotace největší složkou příjmové stránky městského rozpočtu. Vlivem sociální reformy však od roku 2012 město nezískává dotace na výplatu sociálních dávek. Díky tomu od roku 2012 tvoří přijaté dotace druhou největší složku příjmů města Sušice, hned za daňovými příjmy.

Na výdajové straně městského rozpočtu byly každoročně v rámci sledovaného období mezi lety 2009 až 2013 rozhodující běžné výdaje. Tyto výdaje na běžný, každodenní chod města tvořily v jednotlivých letech až téměř 82% všech výdajů. V sousislosti se sociální reformou tato část výdajů zaznamenala v roce 2012 skokový pokles, avšak běžné výdaje pořád zůstávají největší položkou ve výdajích města Sušice. Město Sušice zajišťuje širokou škálu činností pro svůj bezproblémový každodenní chod. Tyto činnosti jsou zajišťovány jak přímo, tak i prostřednictvím zřizovaných organizací či společností ve vlastnictví města. Kapitálové výdaje města Sušice každoročně vykazují poměrně velké změny a to v souvislosti s právě realizovanou investiční akcí. Město Sušice ve sledovaném období investovalo finanční prostředky do mnoha oblastí. Sem patří kulturní zařízení, infrastruktura, sportoviště, městské byty, atd. Největší investiční akcí města Sušice v rámci sledovaného období je výstavba bazénu.

V letech 2009 a 2012 město hospodařilo se schodkem, v ostatních letech sledovaného období s přebytky. Schodek byl vždy zapříčiněn zejména velkými investicemi. Tyto velké investice by však měly přinést v budoucnu očekávaný užitek, některé z nich dokonce úspory. Město při svém hospodaření využívá též financování formou úvěrů, půjček a návratných finančních výpomocí. Tyto zdroje financování jsou využívány právě na krytí velkých investičních akcí. Nedochozí tedy k situaci, že by město Sušice muselo využívat cizích zdrojů financování k zajištění běžného chodu města.

Ekonomické ukazatele nenaznačují žádný závažný problém v hospodaření. Zadlužení na obyvatele ve sledovaném období sice vykázalo růst, avšak došlo k velkým investicím, které se nebudou v nejbližší době opakovat. Je tedy vysoce pravděpodobné, že zadlužení bude v následujících letech setrvale klesat. Běžná likvidita vykazuje poměrně dobré hodnoty a to především v letech 2011, 2012 a 2013. Pohotová a zejména okamžitá likvidita vykazuje hodnoty překračující doporučené rozmezí, což značí, že město nemá problém hradit své závazky. Hodnoty okamžité likvidity, které vykazují vyšší stavy než je doporučená hodnota, znamenají, že má město k dispozici dostatečné množství finančních prostředků. Tyto prostředky jsou alokovány z velké části v jednotlivých účelových fondech. Jedná se například o Fond teplo nebo Fond voda. Prostředky z těchto fondů mohou být použity jak na běžné opravy a rozvoj tohoto majetku, tak pro řešení nahodilých událostí, jako jsou například nehody a poruchy. Ukazatel dluhové služby vykazuje výrazně nižší hodnoty než je mezní hranice, což dokazuje, že město má dostatek vlastních příjmů pro hrazení svých závazků. Hodnota tohoto ukazatele je v roce 2013 zkreslena refinancováním jednoho z úvěrů. Město Sušice je shledáno jako likvidní subjekt, který nemá problém se splácením svých závazků. V budoucnu by tedy město nemělo mít problém se získáním úvěru s výhodnou úrokovou sazbou v případě, že by o jeho přijetí usilovalo.

Hospodaření města tedy nevykazuje žádné závažné problémy, které by v budoucnu mohly ovlivnit jeho běžný chod. I přes růst zadluženosti v posledních letech sledovaného období město hospodaří s přebytky. Všechny investice, které se staly velkými výdajovými položkami budou sloužit svému účelu dlouhodobě a ku prospěchu nejen sušických občanů, ale celé široké veřejnosti. Jedná se zejména o stavbu plaveckého bazénu, který dosud v Sušici chyběl. Tato investice má velký potenciál zvýšit počet návštěvníků Sušice, kteří městem jen projížděli za rekreací do centrální Šumavy. Existuje zde tedy možnost, že prostředky vynaložené na tuto, ale i další investice do kultury a infrastruktury přinesou městu v budoucnu více finančních prostředků formou místních poplatků. Zvýšený zájem turistů by mohl také vést ke snížení nezaměstnanosti.

5 Návrhy na zlepšení stávající situace

Město Sušice ve sledovaném období mezi lety 2009 až 2013 hospodařilo poměrně dobře. I přes tuto skutečnost lze v některých oblastech dosáhnout úspor, vyšších příjmů a celkově vyšší efektivity využití finančních prostředků.

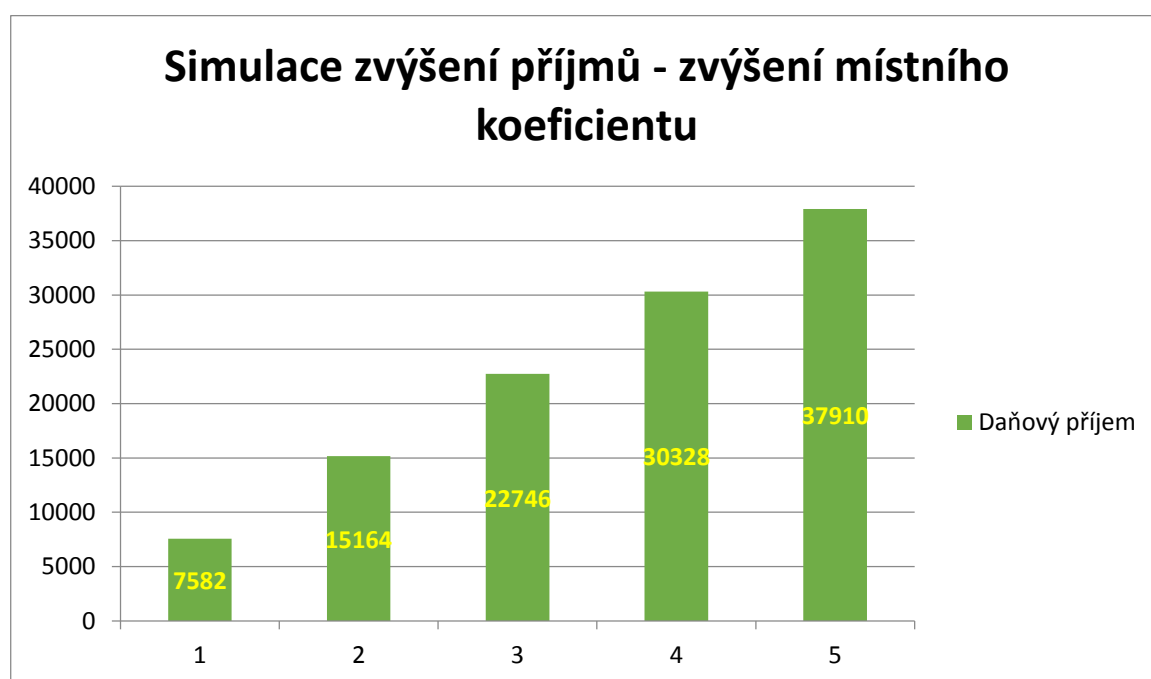
Jen částečně lze navrhnout změnu v oblasti většiny daňových příjmů. Tyto příjmy jakožto největší část příjmů, pomineme-li přijaté dotace, město nemůže přímo ovlivnit. Jejich výše je dána zákonem. Konkrétně se jedná o zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, který upravuje procentní podíl z celostátního hrubého výnosu DPH a daní z příjmů, který plyne do rozpočtu obce. Jiná situace je v případě daně z nemovitých věcí, která plyne do rozpočtu obce v plném rozsahu. Dále má obec větší daňovou pravomoc v případě místních poplatků.

Daň z nemovitých věcí, respektive její výnos může město do určité míry ovlivnit. Zákon mu dovoluje zvýšit obecně závaznou vyhláškou koeficient podle počtu obyvatel, který se však uplatňuje pouze u staveb a stavebních pozemků. Tento koeficient lze zvýšit o jednu kategorii, což v případě města Sušice, které má podle počtu obyvatel koeficient 2,0 znamená zvýšení na 2,5. Této možností však již město využilo, a to na území městských částí Sušice I., II. a III. Byla využita též možnost snížení tohoto koeficientu na nejnižší úroveň 1,0 pro spádové obce. Zde je tedy možnost zvýšit tento koeficient. Tento krok však nelze městu doporučit. Zvýšení celkových příjmů by bylo minimální a nejspíše by tento krok vedl k nespokojenosti obyvatel v těchto spádových obcích. To by mohlo vést až ke snaze některých těchto obcí odtrhnout se od města Sušice. Obyvatelé těchto obcí nemají možnost využívat všech výhod, které jsou v samotné Sušici samozřejmostí, jako je infrastruktura, občanská vybavenost, atd. Je tedy vhodné tento stav obyvatelům dotyčných obcí alespoň z části kompenzovat, například zmíněným snížením koeficientu u daně z nemovitých věcí.

Další možností obcí, jak zvýšit příjem z daně z nemovitých věcí, kterou zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí také nabízí je až zpětinásobit pomocí místního koeficientu daňovou povinnost. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Město Sušice této možností zatím nevyužilo. Na následující obrázku č. 14 je vidět, jak by se zvýšil výběr daně z nemovitých věcí při použití jednotlivých koeficientů. Jako výchozí je uvedena hodnota daně z nemovitých

věcí vybraná v roce 2013. Jak je z obrázku patrné, zvýšením koeficientu a tím i daňové povinnosti na pětinasobek, by se příjmy města oproti současnému stavu zvýšily o více než 30.000.000 Kč. Tento krok však nelze doporučit. Občané by zajisté tuto změnu přijali s velkou nevolí až odporem, neboť by vzrostlo jejich finanční zatížení. Tím by došlo i ke snížení koupěschopnosti, což by se mohlo dále projevit například v nižším výběru ostatních daní nebo snížením zájmu o bydlení v katastru města Sušice. Pokud by město chtělo zvýšit své příjmy z této oblasti, tak je možno doporučit zvýšení na koeficient 2. Tento krok by určitě nepatřil mezi populární, avšak nespokojenost obyvatelstva by nebyla tak vysoká.

Obrázek č. 14: Modelová situace – simulace zvýšení místního koeficientu daně z nemovitých věcí v roce 2013 (v tis. Kč)

Zdroj: [30], vlastní zpracování, 2015

Místní poplatky

Další možnost jak ovlivnit své příjmy má město skrze místní poplatky. Tato oblast tvoří pouze menší část příjmů městského rozpočtu. Rozhodující část místních poplatků tvoří poplatek za komunální odpad. Jeho zvyšování by však mohlo být kontraproduktivní, a to zejména z důvodu, že by mohlo dojít k situaci, kdy občané zanevrou na třídění

odpadu. Některé územní samosprávy na území ČR tyto poplatky snižují či dokonce ruší, právě z důvodu, aby podpořily recyklaci. Poplatek za psy též není vhodné zvyšovat, protože by mohlo docházet k situaci, kdy majitelé psa před úřady zatají. Poplatek za rekreační pobyt a poplatek z ubytovací kapacity též nelze doporučit městu zvýšit. Toto zvýšení by mohlo vést k odlivu návštěvníků. Poplatek za výherní přístroje tvořil v minulosti hned po poplatku za komunální odpad největší část místních příjmů. Dnes je jeho význam mnohem nižší a do budoucna se bude dále snižovat. To souvisí zejména se všeobecným bojem proti hazardu, kdy se počet výherních automatů postupně snižuje.

Nedaňové i kapitálové příjmy

Ve skupině nedaňových příjmů převažují v případě města Sušice příjmy z pronájmu budov a pozemků. Doporučení pro město, ohledně této oblasti, je jednoduché. Je potřeba pronajímat městský majetek za co nejvyšší ceny. Je však důležité zohlednit možnosti trhu a stanovit takovou výši nájemného, která bude akceptovatelná pro obě strany. Kapitálové příjmy plynou z prodeje městského majetku. Městu nelze doporučit zvyšování těchto příjmů, kromě odprodeje nepotřebného majetku, který zatěžuje rozpočet. Příjmy z prodeje jsou jednorázové, a pokud je ta možnost, je z dlouhodobého hlediska lepší majetek, jež má nějakou perspektivu využití pronajímat, než prodat.

Využití finančních prostředků

Jednou z dalších možností, jak zvýšit příjmy městského rozpočtu je efektivnější využití jeho prostředků. Na bankovních účtech města Sušice je k dispozici poměrně velké množství finančních prostředků. Doporučení je tedy takové, snažit se tyto peníze co možná nejvíce zhodnotit. Možností, které lze doporučit je více. Ať jsou například investice do akcií, dluhopisů, podílových fondů, atd. Vždy je ale nutné zvážit též riziko. Zákonitost finančního trhu je taková, že s vyšším výnosem se pojí i vyšší riziko. Je tedy nutno všechna tato rizika pečlivě zvážit. Je nezbytné brát v úvahu dva zásadní faktory. Jednak investice je nutné provést co možná nejrychleji, jelikož finanční trh se vyvíjí velmi rychle. Rozhodnutí zastupitelstva města jsou však vázána na předem stanovené datum jejich konání. Totéž platí i pro rozhodnutí rady města. Druhým faktorem, který je třeba brát v potaz je skutečnost, že naprostá většina těchto prostředků je alokována v konkrétních fondech.

Jedná se například o Fond teplo, Fond voda nebo Fond nemocnice. Aby mohly být tyto prostředky investovány na finančním trhu, musely by být nejprve z těchto fondů odebrány.

Redukce výdajů

Zredukovat neinvestiční výdaje města tak, aby nebyl ohrožen bezproblémový chod města, není jednoduché. Jednou z možností je redukce stavu zaměstnanců nebo snížení jejich platů. Snižování platů není v dnešní době jednoduše proveditelné, zvláště s ohledem na mzdové předpisy ve státní správě. Další z možností je rušení nebo slučování městem zřizovaných organizací. Tento krok již v Sušici proběhl, kdy došlo ke sloučení dvou základních škol. Důvodem však nebylo pouze finanční hledisko, ale i stavebně technický stav budov a prostorové rozmístění školních zařízení. To mezi veřejností vyvolalo velké debaty a odpor. Proto tento krok nelze městu doporučovat. V případě investičních výdajů není vhodné jejich snižování s ohledem na budoucí vývoj města. Město by mělo usilovat o co nejvyšší využití dotačních titulů financovaných jak ze státního rozpočtu ČR, tak z EU. Základem je předkládat takové projekty, které mají šanci na schválení dotace. Klíčem k úspěchu jsou bezchybně zpracované žádosti a další dokumentace. Získáním finančních prostředků z dotačních titulů lze snížit podíl města na jednotlivých realizovaných investicích a ušetřené prostředky vložit do jiných projektů. Další možností, jak ušetřit finanční prostředky by mohl být centrální nákup. A to zejména energií, které spotřebovává jak Městský úřad, tak všechny jeho organizace. Předpokladem úspor je řádně proběhlé výběrové řízení s dostatečným počtem nabídek.

Další možnosti

Dalšími možnostmi, jak vylepšit hospodaření městského rozpočtu je například využití areálu bývalých kasáren Pod Kalichem. Jedná se o přípravu nových stavebních pozemků pro výstavbu rodinných domů. Pokud by tyto pozemky byly nabízeny za příznivé ceny, mohlo by dojít k zastavení poklesu počtu obyvatel nebo dokonce k jeho růstu. Dále by bylo vhodné doporučit přípravu stavebních pozemků pro smíšenou a průmyslovou výstavbu. Podpora podnikání by s velkou pravděpodobností v budoucnu přinesla růst objemu vybrané daně z příjmů a zvýšení koupěschopnosti obyvatelstva. V tomto ohledu je jednou z možností snaha zástupců města Sušice o spolupráci

s majiteli pozemků v areálu bývalého Sola. Sušice má územně dobrou polohu k německému příhraničí, což je pro investory velká výhoda. Sušickým handicapem je špatná dopravní obslužnost. Nejbližší hraniční přechod do Německa není vhodný pro těžkou nákladní dopravu, a proto kamiony musí volit delší cestu. Tuto situaci však nemůže vyřešit samo vedení města. Město Sušice v těchto otázkách musí spolupracovat zejména s Krajským úřadem Plzeňského kraje. Je tedy vhodné městu doporučit podporu každé iniciativy, která by vedla ke zlepšení dopravní obslužnosti celého regionu.

Závěr

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení hospodářské situace města Sušice a návrh opatření pro zlepšení tohoto stavu. Práce je rozdělena na pět částí, kdy první dvě jsou teoretické, tři následující pak praktické. V první je charakterizována územní samospráva, její vznik, role, dělení na obce a vyšší územní samosprávní celky. U každé z těchto skupin jsou pak jejich hlavní znaky, funkce a orgány. Druhá část se věnuje financování územní samosprávy. Je kladen důraz především na nižší územní samosprávní celky, tedy obce, protože hospodaření obce, konkrétně města Sušice, je předmětem této bakalářské práce. Postupně je popisován územní rozpočet, jeho funkce a zásady, proces jeho sestavování a možnosti kontroly. Dále jsou uvedeny příjmy a výdaje územních rozpočtů, jejich členění, účel a původ. V třetí části a zároveň první praktické dochází k představení města Sušice, stručně jsou zmíněny hlavní milníky v jeho historii, dále je zachycena jeho současnost. V této části je též popsána geografická poloha města a vyjmenovávány okolní obce, které nemají své obecní úřady a spadají pod město Sušice. Čtvrtá část je věnována samotnému hospodaření města ve zvoleném období. Tím se stalo pět let za sebou jdoucích od roku 2009 do roku 2013. Nejdříve jsou analyzována aktiva, kdy město je vlastníkem poměrně velkého souboru majetku, dále pasiva neboli zdroje financování aktiv. Město se svým majetkem hospodaří samo nebo prostřednictvím jím zřizovaných subjektů, jejichž přehled je též v práci uveden. Provedena je také základní analýza struktury aktiv a pasiv. Následuje rozbor příjmů a výdajů. Na příjmové stránce rozpočtu hrají velkou roli daňové příjmy, kde se pozitivně projevila změna v rozpočtovém určení daní, kdy od roku 2013 tato skupina městských příjmů vzrostla. Výdajová strana rozpočtu je ovlivněna především investicemi, které jsou realizovány v konkrétním roce. Největší investicí města ve sledovaném období je výstavba bazénu. Tato investice je z velké části financována prostřednictvím úvěru. Město však též každoročně investuje nemalé finanční prostředky do dalších investičních akcí, zejména oprav místní infrastruktury. Úvěrům i dalším typům externího financování je též věnováno místo v této práci. Dále je vypočteno několik finančních ukazatelů, které popisují hospodaření města. Výsledek je takový, že město Sušice hospodaří poměrně dobře, a to jak z hlediska své schopnosti splácet své závazky, tak i z pohledu zadlužení. V poslední kapitole je navrženo několik opatření na zlepšení finančního hospodaření. Ačkoli město hospodaří poměrně dobře, vždy se

najdou možnosti, jak dosáhnout lepšího výsledku. Mezi příjmy, které lze zvýšit patří zejména daň z nemovitých věcí, jejíž výši může město v rámci možností stanovených zákony upravit. Dále může město využít svého majetku, což souvisí zejména s otázkou jeho efektivního pronájmu a snaha o co nejvyšší úspěšnost při získávání dotací. K dalším možnostem jak dosáhnout lepšího hospodaření, je redukce výdajů. Následuje popis několika variant, které by mohly v dlouhodobějším horizontu vést ke zvýšení příjmů městského rozpočtu. Jedná se o taková doporučení, která by zvýšila atraktivitu města pro investory, návštěvníky i samotné obyvatele. Jde o lepší napojení na hlavní silniční tahy či využití zatím opomíjených lokalit na území Sušice. Zvyšování daňových příjmů, zejména u daně z nemovitých věcí, bude tak jako každé zvyšování daňové povinnosti obyvatel, vnímáno s nevolí. Totéž nastane při redukci výdajů v případě, že se dotkne běžného chodu města. Každé rozhodnutí o těchto záležitostech je tedy ovlivněno i politickými aspekty. Lze tedy doporučit využít těch opatření, která se citelně nedotknou běžného života obyvatel.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Struktura aktiv v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	35
Tabulka č. 2: Hodnota staveb města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	37
Tabulka č. 3: Hodnota pozemků města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	37
Tabulka č. 4: Struktura pasiv v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	37
Tabulka č. 5: Plnění rozpočtu v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	39
Tabulka č. 6: Struktura příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	39
Tabulka č. 7: Struktura daňových příjmů v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	41
Tabulka č. 8: Struktura místních poplatků v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	43
Tabulka č. 9: Hodnota kapitálových příjmů v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	45
Tabulka č. 10: Struktura přijatých dotací v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	45
Tabulka č. 11: Struktura výdajů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	46
Tabulka č. 12: Saldo hospodaření města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	48
Tabulka č. 13: Hodnoty běžné, pohotové a okamžité likvidity v letech 2009 – 2013 ...	53

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mapa krajů ČR	15
Obrázek č. 2: Pozice města Sušice na mapě	30
Obrázek č. 3: Vývoj počtu obyvatel v letech 2004 – 2013.....	31
Obrázek č. 4: Podíl stálých a oběžných aktiv města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)36	
Obrázek č. 5: Podíl vlastního kapitálu a cizích zdrojů na celkových pasivech města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %)	38
Obrázek č. 6: Vývoj příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč).....	40
Obrázek č. 7: Vývoj nedaňových příjmů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)	44
Obrázek č. 8: Podíl investičních a neinvestičních dotací v letech 2009 – 2013 (v %) ...	46
Obrázek č. 9: Podíl běžných a kapitálových výdajů v letech 2009 – 2013 (v %)	47
Obrázek č. 10: Vývoj výdajů města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %).....	48
Obrázek č. 11: Vývoj celkové zadluženosti města Sušice v letech 2009 – 2013 (v %) .	51
Obrázek č. 12: Vývoj zadlužení na obyvatele v letech 2009 – 2013 (v Kč)	52
Obrázek č. 13: Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2009 – 2013 (v %)	54
Obrázek č. 14: Modelová situace – simulace zvýšení místního koeficientu daně z nemovitých věcí v roce 2013 (v tis. Kč)	59

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

DPPO – daň z příjmů právnických osob

EU – Evropská unie

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

SR – schválený rozpočet

UR – upravený rozpočet

VHP – výherní hrací přístroj

Seznam použité literatury

- [1] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4
- [2] PAVLÁSEK, Vlastimil, Hana KUNEŠOVÁ a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně*. 2., aktualiz. vyd. Plzeň: Nava, 2009, 224 s. ISBN 978-80-7211-329-3
- [3] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4
- [4] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1
- [5] OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. :. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4
- [6] KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-807-3579-104
- [7] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8
- [8] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- [9] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění
- [10] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění
- [11] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- [12] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, v platném znění
- [13] Mapa krajů ČR: Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2006. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2007 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/www/dav.nsf/rocenka_06/img/mapa_kr.gif
- [14] Demografická ročenka měst 2004 - 2013: Tab. 476. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014, 28.08.2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/250046171A/\\$File/13006614476.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/250046171A/$File/13006614476.pdf)

- [15] Sušice: okres Klatovy. *Mapy CZ* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z:<http://www.mapy.cz/zakladni?x=13.2153798&y=49.4516823&z=7&l=0&source=mu ni&id=1342>
- [16] Základní údaje. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2009 [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/susice/default.asp>
- [17] Dějiny města Sušice. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2008 [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/susice/fr.asp?tab=snet&id=560&burl=&pt=HS>
- [18] Rýžování zlata. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2008 [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/susice/fr.asp?tab=snet&id=560&burl=&pt=HS>
- [19] Sirkařství: Sušice kolébka sirkařství. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2008 [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/susice/fr.asp?tab=icsusice&id=44>
- [20] Složení zastupitelstva města. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2014 [cit. 2015-1-10]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/fr.asp?tab=mususice&id=1121>
- [21] Složení rady města. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2014 [cit. 2015-1-10]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/fr.asp?tab=mususice&id=1120>
- [22] Struktura úřadu. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2011, 18.11.2014 [cit. 2015-1-10]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/struktura.asp>
- [23] Zřizované organizace. *Sušice: brána Šumavy* [online]. 2011 [cit. 2015-1-10]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/zrizovaneorganizace.asp>
- [24] Profil společnosti. *SOLODOOR: dveře a zárubně* [online]. 2014 [cit. 2015-1-10]. Dostupné z:<http://www.solodoor.cz/cs/profil-spolecnosti/>
- [25] Obecně závazná vyhláška č. 1/2008 o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitostí. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2008 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.mestosusice.cz/mususice/fr.asp?tab=mususice&id=2401&burl=&pt=MUVY>
- [26] Závěrečný účet Města Sušice rok 2009. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2010 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/user/ZavUcet2009.pdf>

- [27] Závěrečný účet Města Sušice rok 2010. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2011 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/user/ZavUcet2010.pdf>
- [28] Závěrečný účet Města Sušice rok 2011. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2012 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/user/ZavUcer2011.pdf>
- [29] Závěrečný účet Města Sušice rok 2012. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2013 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z:<http://www.mestosusice.cz/mususice/user/ZavUcet2012.pdf>
- [30] Závěrečný účet Města Sušice rok 2013. *Město Sušice: brána Šumavy* [online]. 2014 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z:<http://www.susicenet.cz/mususice/user/ZavUcet2013APril.pdf>
- [31] Zveřejněno hodnocení hospodaření všech obcí. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-02-15-tiskova-zprava-5142-5142>
- [32] Rozpočet obce: Jak jej odpovědně připravit a schválit. *Moderní obec* [online]. 2013 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/rozpocet-obce-jak-jej-odpovedne-pripravit-a-schvalit/>

Abstrakt

PRCHAL, Ondřej. *Finanční hospodaření města Sušice*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 70 s., 2015

Klíčová slova: město, finanční hospodaření, příjmy, výdaje, Sušice

Bakalářská práce *Finanční hospodaření města Sušice* analyzuje hospodaření města v letech 2009 – 2013. Jejím cílem je zhodnocení finanční a ekonomické situace města a návrh opatření pro její zlepšení. Práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V teoretické části je charakterizována územní samospráva, její dělení na obce a vyšší územní celky – kraje. Popsán je také způsob financování územní samosprávy, zejména na obcích. Praktická část je zaměřena na analýzu finančního hospodaření konkrétního města. Po představení města je proveden rozbor příjmů, výdajů, majetku a jeho krytí. Následuje analýza finančního hospodaření pomocí vybraných ukazatelů. Na závěr je provedeno zhodnocení finančního hospodaření města Sušice a navržena opatření pro zlepšení stávající situace.

Abstract

PRCHAL, Ondřej. *Financial management of the town Sušice*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia, 70 p., 2015

Keywords: town, financial management, revenues, expenses, Sušice

Bachelor's thesis *Financial management of the town Sušice* analyses management of the town in the years 2009 – 2013. Its purpose is an assessment of the financial and economic situation of the city and to propose measures for its improvement. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical one. There is characterized local government, its severance into municipalities and higher territorial units – regions, in the theoretical part. Also disclosed is a method of financing local authorities, in particular municipalities. After the introduction of the city, there is an analysis of revenues, expenditures, assets and its coverage. The analysis of financial management using selected indicators is following. At the end of the thesis is an evaluation of the financial management of the town Sušice and proposed measures to improve the current situation.